

DRAUGAS

LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWS

ANTRADIENIS-KETVIRTADIENIS – TUESDAY-THURSDAY, SAUSIO – JANUARY 2–4, 2018 • Vol. CIX NR. 1–2

Kaina 2 dol.

PERIODICALS

NEWSPAPER - DO NOT DELAY - Date Mailed 01-03-2018

Iki Vasario 16-osios liko 42 dienos!

Gedimino pilies bokšte suplevėsavo 2018-ųjų vėliava

Sausio 1-ąją minint Lietuvos vėliavos dieną ir Pasaulinę taikos dieną Gedimino pilies bokšte iškelta 2018-ųjų Lietuvos vėliava. Kol keletas Garbės sargybos kuopos karių žygiavo į bokštą iškilmingai pakeisti metus plevėsavusios trispalvės į 2018-ųjų metų Lietuvos vėliavą, kalno papėdėje prie Gedimino paminklo susirinkę vilniečiai kartu su Vilniaus įgulos karininkų ramovės chorą „Aidas“ sutartinai dainavo „Žygis į Vilnių“ bei kitas patriotines dainas.

– 2 psl.

D. Labučio nuotraukos

ŠIAME NUMERYJE:

2017 – neįtikėtinų
rekordų metai – 8 psl.

Kaunas įamžino
garsius lietuvius – 12 psl.

DRAUGAS
Mano laikraštis
nuolatinis,
patikimas,
mus rišantis.

„Nesenstanti Klasika“

Geriausias senovinis automobilis – Opel Admiral, pagamintas 1939 metais.
Ilonos Daubaraitės nuotr.

– verta keliauti
iš bet kurio
pasaulio krašto

Egidijus Einoris

JAV, Čikagos apylinkėse gyvenantis **Egidijus Einoris** kasmet vasarą skrenda į Lietuvą, kur daugiau nei porą mėnesių praleidžia nedideliame, netoli Latvijos sienos esančiame Biržų mieste. Tačiau savo atostogų laiką Biržuose jis skiria ne poilsiui. Egidijus yra Senovinės technikos klubo „Klasika“ direktorius ir vienas iš pagrindinių tradicinio, Biržus ir Lietuvą garsinančio renginio „Nesenstanti Klasika“ organizatorių. Šios šventės metu į Biržus suvažiuoja gausybė senovinių automobilių iš Lietuvos ir kaimyninių šalių. Į išskirtinį renginį kasmet susirenka vis didesnis būrys žiūrovų. 2017 metų renginys tą patvirtino.

– 6 psl.

Trumpos mintys tuo geros, kad stropų skaitytoją verčia galvoti – Lev Tolstoj

Gedimino pilies bokšte suplevėsavo 2018-ųjų vėliava

Atkelta iš 1 psl.

„Šie metai Lietuvos vėliavai bus ypatingi ir dėl Valstybės atkūrimo šimtmečio minėjimo. Vilniuje vasario mėnesį trispalvę bus galima išvysti šviesų pavidalu pažymint dešimt istoriškai Nepriklausomybės paskelbimui svarbiausių pastatų, taip pat iš trijų tiltų miesto centre, apšvietus juos vėliavos spalvomis, bus suformuota trispalvė, matoma iš dangaus. Vėliava dominuos ir kituose šimtmečio šventės renginiuose”, – sakė Vilniaus mero pavaduotojas Linas Kvedaravičius.

Šiomet Lietuva mini valstybės atkūrimo šimtmetį ir Vilnius pasiryžęs jį švęsti visą savaitę – nuo vasario 9 iki 18 d. Būtent šią savaitę numatyta daugiausia renginių: norima įtraukti kuo daugiau restoranų bei barų, bus rengiamos nemokamos ekskursijos po Vilnių, svarbiausius Nepriklausomybės akto laikotarpio pastatus žymės specialus apšvietimas, trispalvės spalvomis nusidažys ir sostinės gatvių šviesoforai, mieste bus dalijamas senovinis leidinys, o viską vainikuos koncertas Katedros aikštėje su iki šiol nematytu moderniu sprendimu – Šimtmečio varpu.

Šimtmečio proga pirmąją metų dieną trispalvės spalvomis nušvito ir penki miesto riboženkliai, kurie pasižymi visus atvykstančius į Lietuvos sostinę.

2017-aisiais Gedimino pilies bokšte plevėsavusi vėliava iškilmingai perduota Raseinių rajono Viduklės Simono Stanevičiaus gimnazijai – aktyviausiai dalyvavusiai nacionaliniuose Krašto apsaugos, Švietimo ir mokslo ministerijų bei Nacionalinio muziejaus organizuojamuose pilietinio ugdymo, tradicijų puoselėjimo kon-

Patriotiškai kauniečiai aštuntą kartą susirinko paminėti Lietuvos vėliavos dienos.

Lietuvos sąjūdžio Kauno tarybos nuotr.

kursuose.

Vėliavos iškėlimo bokšte iškilmės dalyvavo LR Seimo pirmininkas Viktoras Prancišius, Krašto apsaugos ministras Raimundas Karoblis, Vilniaus miesto mero pavaduotojas L. Kvedaravičius, taip pat kariškiai: KASP būrys, LDK Gedimino štabo bataliono būrys, Lietuvos šaulių sąjungos (LŠS) Vilniaus skyriaus būrys, Lietuvos kariuomenės Garbės sargybos kuopa, Kovų už Lietuvos laisvę dalyviai. Šiomet, kaip ir pernai, iškilmės vyko kalno papėdėje, prie Gedimino paminklo, o ne prie pilies ant kalno. Kone prieš dvejus metus Kultūros ministerija dėl atsiradusių nuošliaužų

ir būtinų kalno tvarkybos darbų nusprendė uždaryti Gedimino kalną lankytojams.

Pirmą kartą Gedimino pilies bokšte Lietuvos trispalvę 1919 m. sausio 1 d. iškėlė dešimties Lietuvos savanorių būrys: karininkas Kazys Škirpa, karo valdininkai Jonas Nistelis ir Petras Gužas, kareiviai Albinas Rauba, Romualdas Marcalis, Pranas Plauska, Jonas Norvila, Mikas Slyvauskas, Vincas Steponavičius ir Stasys Butkus.

Po penkis dešimtis metų trukusių okupacijų, prasidėjus Lietuvos tautiniam atgimimui, Gedimino pilies bokšte Lietuvos vėliava iškelta 1988 m. spalio 7 d. Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, sausio 1-oji tapo valstybine švente – Lietuvos vėliavos diena.

mybę, sausio 1-oji tapo valstybine švente – Lietuvos vėliavos diena.

Aštuntąją kartą Lietuvos vėliavos dienos paminėjimas vyko ir Kaune – Šv. Jurgio Kankinio bažnyčioje. Jį organizavo Kovo 11-osios gatvės bendrija kartu su Lietuvos sąjūdžio Kauno taryba, Lietuvos laisvės kovotojų sąjunga bei LŠS Vytauto Didžiojo 2-osios rinktinės šauliais. Po šv. Mišių Kauno Šv. Jurgio konvento gvardijonas dr. kun. Paulius Saulius Bytautas OFM pašventino Lietuvos trispalvę. Saugokime ir gerbkime Lietuvos trispalvę!

LRT ir Lietuvos sąjūdžio Kauno tarybos info

LAIŠKAI

APIE KREMLIAUS ANČIŲ ŪKĮ

2017 m. gruodžio 26–28 d. „Drauge“ daug vietos skirta Audronės V. Škiudaitės straipsniui „Nešventinės mintys metų varčioje apie Saliutę iš Kominterną“. Pasirodo, kad Virgilijus Čepaitis „Kultūros barų“ žurnale (2017 m. 7/8 nr.) paskelbė rusiškoje Wikipedijos versijoje radęs skandalingų faktų apie Salomėją Nėrį. Ir tie faktai – „...remiasi neseniai išslaptintu Kominterną ...archyvu“.

A. V. Škiudaitė kiek toliau paskelbia savo sprendimą: „O ši informacija iš Kominterną dokumentų (jeigu tai nėra kokia Kremliaus ‘antis’) rodo, kad posūkis į kairę – radikalią kairę – buvo sąmoningas ir apgalvotas“.

Prie ko čia ta „Kremliaus antis“?

Aišku, kad tas paukštis – tai A. V. Škiudaitės apsidraudimas, jei „Kominterną dokumentai“ pasirodytų „fake news“ – ji gali sakyti: „O aš jus išpėjau, kad taip gali būti!“ Po to seka pusė puslapio – apie raudonąsias gėles, apie Vinco Kapsuko pirmąją žmoną, apie kunkuliuojančią meilę, ...bet nei vieno žodžio daugiau, kaip A. V. Škiudaitė patikrina, kad „Kominterną archyvas“ yra autentiška istorinė medžiaga. Deja, profesionalūs žurnalistai taip nesielgia, ir A. V. Škiudaitė čia yra ne žurnalistė, o nepatikrintų gandų skleidėja – tikra Kremliaus ančių ūkio darbuotoja.

Kodėl aš suabejojau „Kominterną archyvu“ autentiškumu? Pagalvokim logiškai – sovietinė LTSR 50 metų garbino savo herojus/es, kovojusius prieš

„Smetonos buržuazinius nacionalistus“ – net Marytės Melnikaitės garbei opera buvo parašyta. O kodėl apie „Saliutę iš Kominterną“ žygdarbius – iki dabar nei žodžio? Net ir sovietiškoje enciklopedijoje?

Bijau, mielieji redaktoriai, kad įleisdote ponios Audronės išaugintą Kremliaus antį į švairius „Draugo“ puslapius, o tokie paukščiai, deja, visur priteršia.

Liūdnai prisimenu „faktą“ apie Hillary Clinton pedofilų klubą vienoje Washingtono picerijoje...

Algirdas Avižienis
Santa Monica, CA

Laiškų ir nuomonių kalbos stiliaus redakcija netaiso

„DRAUGO“
prenumeratoriai
gali skaityti
„Draugą“ internete be
jokio papildomo
mokesčio. Pageidaujantys
turėtų parašyti apie tai
administracijai:
administracija@draugas.org
ir gauti „log in“ bei
slaptažodį.

DRAUGAS

(USPS-161000)
THE LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWSPAPER

Published on Tuesday, Thursday
and Saturday
except legal Holidays, Jan. 2nd, and Dec. 26th by
the Lithuanian Catholic Press Society,
4545 W. 63rd Str., Chicago, IL 60629-5532.
Tel.: 773-585-9500. Fax.: 773-585-8284
Periodical class postage paid at Chicago, IL
and additional mailing offices.
Subscription Rates: \$150.00.

GARBĖS PRENUMERATA \$250.00

JAV – metams \$150.00 • 1/2 metų \$80.00 • 3 mėn. \$57.00

Pirma klase – \$340.00 • kartą per savaitę \$240.00

! Kanadą – metams \$390.00 (USD) • 1/2 metų \$210.00 (USD) • 3 mėn. \$110.00 (USD)

! Lietuvą paprastu paštu – metams \$120.00 • 1/2 metų \$66.00

Internetinė prenumerata – metams \$99.00

TIK ŠEŠTADIENIO LAIDA

JAV metams \$95.00 • 1/2 metų \$70.00 • 3 mėn. \$48.00

! Kanadą – metams \$150.00 (USD) • 1/2 metų \$120.00 (USD) • 3 mėn. \$75.00 (USD)

! Lietuvą – metams \$70.00

Mažindami pašto išlaidas, prenumeratos kvitų nesilunčiame. „Draugo“ prenumerata yra mokama iš anksto.

Administracija dirba kasdien nuo 9:00 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.

Redakcija dirba kasdien nuo 8:00 iki 4:00, šeštadieniais nedirba.

Administracija –
skelbimai@draugas.org, administracija@draugas.org

Reklama – Audronė Kižytė,
audreykizys@gmail.com, 630-805-1404

Vyriausioji redaktorė –
Ramunė Lapas
vyr.redaktore@gmail.com

Redaktorė –
Virginija Petrauskienė

Techninis redaktorius –
Jonas Kuprys

Korektorė –
Dalia Sokienė

Už skelbimų turinį ir kalbą neatsakome.

Straipsnių autorių nuomonė nebūtinai sutampa su redakcijos nuomone.

Atsivertusi vieną žymiųjų indų religinių tekstų – „Bhagavad-gyta“ (1999, Vaga, Vilnius) sužadinau tas kuklias žinias, kurias teko gauti studijuojant lituanistiką Vilniaus universitete ir vėliau domintis indų ir lietuvių kalbų panašumu. Anais okupacijos laikais nebuvo didelio užsieninės literatūros pasirinkimo, tik tai, kas buvo leista valdžios. O indų literatūra jai neatrodė pavojinga. Dar daugiau – Rusijos intelektualai labai domėjosi Rytų filosofija, literatūra ir tikėjimais. Taigi šis tas nubyrodavo ir lietuviškai. O jeigu mokėjai rusiškai, galėjai pasiskaityti ir visai padorios Rytų literatūros. „Bhagavadgyta“, kaip ir kiti religiniai tekstai, kurti prieš tūkstančius metų toli nuo Lietuvos, su mūsų pasaulėjauta tarsi ir nieko bendra neturi, – visoje toje indiškų dievų hierarchijoje ir jų pasaulėžiūroje mums sunku susigaudyti, bet vis dėlto... Turinys paprastas: aklas karalius prašo savo vežėjo, kuriam dievų yra suteikta aiškiaregystės privilegija, pasakoti, ką jis mato kautynių tarp dviejų giminių lauke. Pandavai – nustumti nuo valdžios geriečiai – kovoja su pusbroliais Kauravais – blogiečiais – už savo teisę valdyti. Pandavų vadas Ardzuna, dievo Krišnos pasekėjas ir mokinys, kankinasi dvejonoje – jis negali pakelti ginklo prieš savo artimuosius. Krišna per visą traktatą įtikinėja savo sekėją, kad jis turi tai daryti. Jis turi eiti kautis su blogiu. Žinoma, gėrio kova su blogiu pažįstama ir mūsų – lietuviškoje – mitologijoje ir pasaulėjautoje.

Lietuviški žodžiai sanskrite

Ar mes dar galime atpažinti ką nors iš XIX a. mokslo žmonių pastebėtų lietuvių ir indų kalbų sąsajų? Minėtoje knygoje leidėjai pateikia sanskrito – senosios indų mokslo kalbos – sąvokų ir vardų žodynėlį. Būtent sanskrite yra išlikę senų mūsų tautų ryšių pėdsakų. Bet prieš einant toliau reikia priminti, ką sako mokslo žinios apie tuos ryšius. Kad sanskrito kalbą kūrusiai ir vartojusiai žmonės Indijoje ir mūsų protėviai buvo, jeigu ne tie patys, tai kalbėjo bent jau panašia kalba. Tik nesutariama, kur tie mūsų protėviai gyveno. Viena teorija sako, kad mūsų pratevynė buvo Mažoji Azija arba Vakarų Azija. Ši problema ir man įdomi, todėl įsidėmėjau jaunos bendradarbės nuotyki, vykusį gal prieš dešimt metų. Jos su drauge sėdėjo Paryžiaus parke ant suoliuko ir linksmai šnekučiavosi. Jas ilgai stebėjęs pagyvenęs vyriškis pagaliau neiškentė ir užkalbino: iš kur jos ir kokia kalba kalba? Pasirodo, jis buvo persas (iš Irano, kur valstybinė kalba yra persų), klausėsi lietuviškos kalbos ir jam atrodė, lyg merginos kalbėtų jo kalba, tik jis nieko nesuprato. Taip, kalbininkai sako, kad persų kalba irgi yra viena iš indoeuropiečių kalbų, kaip ir lietuvių kalba.

Sakykim, kad mūsų protėviai kažkada gyveno Persijoje (istoriniais laikais tai buvo didžiulė imperija, bet mūsų protėviai ten turėjo gyventi kur kas anksčiau) – į pietus nuo Kaspijos jūros. Pasak M. Gimbutienės teorijos – mūsų protėviai gyveno į šiaurę nuo Juodosios ir Kaspijos jūrų. Įvykus kažkokiam sukrėtimui (gamtos? pasaulėžiūros?), tautos pasklido į šalis. (Istorija tokių dalykų žino. Vienas tautų kraustymasis vyko mūsų eros metais – IV–V amžiuje; naujausi atradimai rodo, kad tuomet reikšmingą vaidmenį Europoje vaidino ir baltai). Pakilo iš savo gimtų vietų didžiulė masė žmonių, tik vieni patraukė į rytus – į dabartinę Indiją, kita masė – į dabartinę Europą. Taip gimė terminas „indoeuropiečiai“. Tai grupei priklauso daugelis Europos tautų (vokiečiai, prancūzai, anglai, ispanai, italai, rusai, lenkai ir kt.), taip pat ir baltai (lietuviai, latviai). Lietuvių kalba yra išskirtinė tuo, kad išlaikė seniausią kalbos klodą, kalbos, kuria kalbėjo mūsų bočiai, kol nebuvo išsisklaidę po pasaulį, svarbių relikto. (Daug kas klysta, manydamas, kad mūsų protėviai atėjo iš Indijos. Tai nėra tiesa. Iš Indijos į Europą atėjo čigonai, todėl jie yra tamsesnės odos negu mes.)

Taigi tie žmonės, mūsų protėvių broliai, kurie nuėjo į Indiją, ten sukūrė aukštą civilizaciją, tarp pasiekimų – ir mokytų žmonių – literatūrinė kalba sanskritas, kuri ir įamžino senosios kalbos žodžių ir sąvokų.

Įdomu, ką žinojo, galvojo, jautė mūsų protėviai tuomet, kai jie dar gyveno šiltuose kraštuose ir ką užfiksavo sanskritas? Štai vardas „Agni“ – ugnis, ugnies dievas, vienas svarbiausių senųjų (sąkytinių) tekstų vedų laikų indų dievų. Indų tikėjime tai ir kosminė ugnis, ir fiziologinės šilumos personifikacija.

Ar išsaugojome ką nors iš vedų išminties?

AUDRONĖ V. ŠKIUDAITĖ

Lotynų kalboje ugnis – „ignis“. Rusiškai – „ogonj“. Ugnis buvo ir liko šventas dalykas per amžių amžius iki šių dienų ne tik indų, bet ir lietuvių pasaulėjautoje.

„Ašvinai“ sanskrite – raiteliai – dievai dvyniai. Lietuvių tarmėse kumelė kai kur vadinama „ašva“. Mano gimtosiose apylinkėse yra upelė „Ašvinė“.

Sanskrite „devadata“ – lietuviškai būtų – dievo duota – tai dievo Varunos kriauklė.

„Indra“ – pas indus – dangaus sferos viešpats, žaibu ginkluotas karingas dievų ir dangaus stichijų – audros, perkūnijos, lietaus – valdovas, taip pat einantis iš pačių seniausių (vedų) periodo arijų dievų. O Lietuvoje Rytų Aukštaitijos gyventojai žino upę Indrą, kuri išteka iš Indrąjo ežero. Indrąja lietuvių mitologijoje taip pat yra ir mitinė būtybė, vandenų laumė, vandens kerėtoja, ragana.

O štai „kala“ indams reiškia laiką, begalinį metų kartojimą, gamtos judėjimą ciklais. O mūsų protočiuose iki Pirmojo pasaulinio karo gyvavo paprotys Kūčių vakarą ir per Užgavėnės vilkti „blukį“ (vokiškas skolinys), arba kaladę. Kaimo gyventojai užnerdavo virves ant storos medinės kaladės arba kelmo ir vilkdavo ją per kaimą, užsukdami į kiekvieną kiemą. Velkantieji persirengdavo čigonais, mitiniais gyvūnais, nepažįstamais žmonėmis. Būtinai turėjo būti 12 mitinių būtybių (dvylika – astronominis skaičius, kuris siejamas su Mėnulio ciklu). Blukvilčiai visą laiką dainuodavę, šokdavę, per blukį šokinėdavę, netgi visokių šunybių aplankytų sodybų šeiminkams prikrėsdavę. Po to blukį-kaladę degindavo. Tikėta, kad sudeginant blukį, sudeginami senieji metai, jų blogybės, tamsa. Anot S. Daukanto, blukio deginimas ir vilkimas simbolizuoja senojo pasaulio išlydėjimą; jį reikia sunaikinti, kad užleistų vietą naujam.

O štai tokių abstraktų indišką žodį „Praja-pati“ – pradžiapatis – viešpats, visų pats, pradžia, sunku išivaizduoti egzistavus jau tais neišivaizduojamai senais laikais, kai mes galvojame, kad mūsų protėviai turėjo būti vos ne laukiniai. Iš tiesų, kada visa tai

vyko? Pvz., minėtasis tekstas „Bharavadgyta“ buvo užrašytas apie 1100 m. prieš Kristų (daugiau kaip 3000 m. nuo šios dienos). O kiek tos mintys egzistavo iki tol žodine forma? Gal dar tūkstančius metų. M. Gimbutienė sako, kad mūsų protėviai iš pratevynės pajudėjo apytikriai prieš 2 tūkst. metų iki Kristaus (4000 m. nuo šios dienos). Greičiausiai tai atsitiko dar anksčiau, pvz., archeologas prof. A. Girininkas sako – kad prieš 10 tūkst.

metų, bet mums šiuo atveju ne taip svarbu kada. Svarbiau būtų sužinoti – kas yra išlikę iš tų senosios pasaulėžiūros turtų, kuriuos fiksuoja vedos (žemiaičiai sako – „vedu“ – kas lietuviškai reiškia „mužu“). Juk atsiskirdami nuo tų žmonių, su kuriais kartu gyveno, mūsų protėviai visa tai taip pat turėjo žinoti, jausti, vartoti ir neštis prie Baltijos. Palankiame krašte, beveik žemės rojuje Azijoje apsigyvenę mūsų gentainiai visus tuos žodinius turtus užfiksavo, todėl jų išliko daugiau. Mūsų bočiai pasitraukę į rūsčią šiaurę, nepalankią civilizacijai vystytis aplinką, kur raštas atsirado tik po kelių tūkstančių metų, taigi sudėtingo vedų (pravedų) pasaulio liko tik skeltės – brangakmenių duženos, išsibarsčiusios žodinėje tautosakoje. Bet užtat jie, gyvendami uždara, išsaugojo senąją kalbą, kuri šiandien yra neišmatuojamas pasaulio turtas.

O kur mūsų laikų atradimai?

Okupacijos metais kaip pasipriešinimo forma veržliai vystėsi lietuvių kalbos mokslas, iškilo žymių lituanistikos mokslininkų. (Vieną jų – prof. Joną Kazlauską – KGB sunaikino, kai Amerikos universitetas jį pakvietė skaityti paskaitų.) Šiandien atrodo, kad tas kalbotyros proveržis baigėsi su nepriklausomybės atkūrimu. Nebėra su kuo ir už ką kovoti!? Per nepriklausomybės metus apie lietuvių kalbos istoriją ir indoeuropeistiką negirdėjome jokių sensacingų atradimų. Viskas atrasta? Vargu. Senosios teorijos mirša kaip nepagrįstos, bet jų vietos neužima naujos. Į Indiją plūsta lietuviai turistai, už indų išteka lietuvaitės, o lietuviai jaunikaičiai parsiveža į Lietuvą indes, bet niekur neteko skaityti, kad jie būtų ką nors viešai papasakoję apie lietuvių ir indų senuosius ryšius, – ar dar galima juos ten užčiuopti?

„Svasti“ – sanskrite reiškiančio gėrio, laimės, sėkmės simbolis – išlaikė lietuviškasis liaudies menas. Tai saulės ženklas, kurio simbolį išniekino vokiečių nacionalistai, pasivadinę arijais, kas taip pat nukopijuota iš senųjų indų tradicijos; „ārya“ reiškia kilnų, taurų, gerbiama.

VDU studentei – LF Zenono Rekašiaus vardinė stipendija

Apdovanojimo raštą Vytautei Merkytei įteikia VDU rektorius Juozas Augutis.

VDU archyvo nuotr.

Lietuvių Fondo Zenono Rekašiaus vardinė stipendija 2017 m. lapkričio 17 d. įteikta Vytauto Didžiojo universiteto (VDU) Politikos mokslų ir diplomatijos fakulteto Viešosios komunikacijos katedros bakalauro studijų studentei Vytautei Merkytei. Ją VDU įvertino už puikius akademinius pasiekimus ir aukščiausiu balu įvertintą baigiamąjį darbą tema „Lietuvos politinių partijų vaizdo komunikacijos socialiniame tinkle ‘Youtube’ naratyvo ypatumai: 2016 m. LR Seimo rinkimai“.

LF info

RYTYS

Rytys – rytinis, iš rytų pučiantis vėjas. Puslapis „Rytys“ pristato JAV lietuvių naujienas iš rytų pakrantės valstijų.

Redaktorė Vaida Lowell • El. paštas: draugas.east.coast@gmail.com

„Tikslas – Amerika“ kūrėjai pietinėje Pensylvanijoje

Bendradarbiaudami su „Tikslas – Amerika“ projekto autoriais, „Draugo“ ketvirtadienio „Rytys“ puslapyje tęsiame informacinį straipsnių ciklą apie projekto metu JAV Rytų pakrantėje aplankytas vietas. Pradžiai – 2017 metų lapkričio 16 dienos „Drauge“ (Vol. CVIII, Nr. 133).

AUGUSTINAS ŽEMAITIS

Nuo pat „Tikslas Amerika 2017“ projekto pradžios laukiau nesulaukiau, kada galėsiu aplankyti Pietinės Pensylvanijos anglies regioną. Ne tik Amerikos lietuvių, bet ir visos Lietuvos istorijoje jis užima svarbią vietą – juk ten, Shenandoah, išleistas pirmasis pasaulyje lietuviškas romanas „Algimantas“.

Tame regione suformuotas pirmasis lietuviškas pučiamųjų orkestras. Ir tokių „pirmųjų“ tikriausiai buvo daug. Nes lietuviai ten pasuko dar 1865 m., kai Lietuva kentėjo priespaudą, kalbos draudimą. Lietuvių ten privažiavo tiek, kad kai kuriuose miesteliuose 10 ar 20 proc. visų žmonių dar ir dabar, po 100–150 m., prisistato esantys lietuvių kilmės. Lietuvių bažnyčios ten stovi kas keliolika kilometrų. Dar Lietuvoje sužinojau apie galybę kitų įdomių lietuviškų vietų: lietuvių muziejų, šešias lietuvių kapines viena šalia kitos, atminimo lentą „Amerikos Lietuvai“... Ir apie lietuvių dienas, seniausią tautinį festivalį Amerikoje, tame krašte vykstantį jau daugiau kaip 100 m.

Kur lietuvybei – daugiau kaip 100

Tiesa, po šio tokio nusivylimo Šiauriniame anglies regione į Pietinį važiuoti kiek bijojau: gal ir ten beveik viskas sunykę? Juk apie seniausios lietuvių parapijos Šv. Jurgio bažnyčios griovimą Shenandoah tikriausiai girdėjo visi.

Skaudžias istorijas apie bažnyčios likimą pasakojo ir vietos lietuviai: tai, kad bažnyčia buvo suremontuota, turėjo milijoną dolerių sąskaitoje, kurią vyskupija atėmė; kad bažnyčia buvo vienintelė mieste ant tvirtos žemės, o paliktoji lenkų Šv. Kazimiero bažnyčia yra virš šachtų, nestabili; kad vyskupija griaudama žadėjo lietuviams pastatyti iš jos akmenų simbolinę varpinę, bet tuos akmenis lietuviai rado suverstus savo kapinių šone, ir jie ten guli iki šiol.

Apskritai Allentown vyskupija, kuriai priklauso Pietinis anglies regionas, pasirodė bene labiausiai nusiteikusi prieš bet kokią bažnyčių tautiškumą. Kitur, nors bažnyčia nebelietuviška, jos šventoriuje paliekami lietuviški paminklai, koplytstulpiai. O čia girdėjome istorijų, kad net ir palikus bažnyčią atidarytą buvo nupjautas lietuviškas kryžius-saulė ir pastatytas paprastas; į sąvartyną išmestas rūpintojėlis ir pan. Bet vitražus sunku išimti, tai juos, lietuviškais užrašais išpuošus, palieka.

Shenandoah lietuviai kovojo aršiai, deja, nesėkmingai. Nors Pietiniame anglies regione situacija pasirodė geresnė, nei galėjau tikėtis. Sutikome nemažai žmonių, kurie laikosi daugybės lietuviškų tradicijų – nuo kugelio iki margučių dažymo ar pasninko penktadieniais – nors jų protėviai imigravo dar XIX a. Vieni lietuviai yra net nupirkę reklaminį stendą prie įvažiavimo į Shenandoah: „Prisiminkime Šv. Jurgio lietuvių bažnyčią“. Kai lietuvių šitiek daug, net ir ketvirtoje kartoje gali sutikti grynakraujų ar bent tokių, pas kuriuos lietuviška kilmė vyrauja. Beveik visi žmonės, kurie sutiko „Tikslas – Amerika“ papasakoti apie lietuvišką paveldą, buvo grynakraujai lietuviai, keletas – 50 ir daugiau proc. lietuviai ir nė vieno, kurio lietuvis būtų buvęs, tarkime, tik vienas iš senelių.

Lietuviškos vietos Pietiniame anglies regione

Atsidarius Pietinio anglies regiono „Tikslas – Amerika“ žemėlapi nabejotinai pribloškė pažymėtų vietų gausa. Jų – beveik 60! Buvo tikras iššūkis tiek jų aplankyti, kai tam turėjome vieną parą... Bet dėl išankstinio planavimo, vietos lietuvių pagalbos pavyko. Visko į vieną straipsnį tikrai nesudėsi, rekomenduojame skaityti „Gabalėliai Lietuvos“ svetainėje.

Shenandoah lietuvių kapiny-nas. Šešios lietuvių kapinės vienoje vietoje: ketverios katalikų, vienerios – klebono oponentų (kurie buvo užvaldę bažnyčią ir, laidodamiesi savo kapinėse, prieš kunigo valią net paskambindavo varpais), ir vienerios netikinčiųjų, Jono Šliūpo sekėjų „ložės“. Daugelis kapinių – pilnos gražių paminklų su lietuviškais užrašais – neretai senesniais už pačią Lietuvos Respubliką, pasakojančiais tų žmonių gyvenimo istorijas: kur gimė, kur užaugo, kaip žuvo.

Taip pat verta patyrinėti ir pavardės ant antkapių: kaip pasakojo po kapines vedžiojusi Setcavage šeima, iš Lietuvos atvykusieji nustemba, kokios keistos čia jos. Mat tais laikais (XIX a.) daug imigrantų būdavo be-raščiai ir jų vardus imigracijos pareigūnai užrašydavo taip, kaip jiems atrodė: kas pagal anglišką rašybą, kas pagal lenkišką, vokišką ar net airišką. Pamėginę angliškai ištarti „Setcavage“ tikriausiai suprasite, kad tai „Setkevičiai“. Beje, kitos mus po regioną lydėjusios šeimos pavardė – Luschas – parašyta keičiant „š“ vokišku triraidežiu „sch“.

Frackville lietuvių muziejus. Kuo gyveno šio regiono lietuviai, koks buvo jų – tiksliau – imigrantų vaikų ir vaikų – santykis su Lietuva? Ten rasite draugijų, kurių bent kelioms prieš 100 m. priklausydavo kiekvienas Amerikos lietuvis, ženklelių (viena pusė – įprastinė, kita – gedului), vaizdų iš Lietuvių dienų, kai jos būdavo tokios gausios, kad į jas veždavo keliolika traukinių per dieną, gausybę iš Lietuvos parsivežtų „tautinių relikvijų“ ir t.t. Kaip pasakojo vietiniai, tarp XIX a. eksponatų

Aistė Žemaitienė rodo vietą, kur kadaise stovėjo Shenandoah lietuvių širdis – neogotikinė dvibokštė Šv. Jurgio lietuvių bažnyčia. Augustino Žemaičio nuotraukos

vyrauja daiktai iš Lietuvos, nes Amerikos lietuviai taip ilgėjosi savo tėvynės, kad jiems neatrodė svarbu užrašyti, fotografuoti tai, kas vyko jų „laikinojoje žemėje“. Svarbiausia buvo kaupti tai, ką gavo iš Tėvynės.

Bent viena iš trijų dar reguliariai veikiančių lietuvių bažnyčių regione. Dažniausiai užėiti galima tik mišų metu. Labiausiai rekomenduočiau Tamagwa bažnyčią, sukurta Vytauto Kazimiero Jonyno, antroje vietoje – seną Girardville bažnyčią gražiais vitražais. Į Mahanoy City bažnyčią lengviausia patekti, nes ji vienintelė palikta kaip pagrindinė sujungtoje parapijoje, tačiau su žymia dalimi pakeisto interjero, ją pervadinus Motinos Teresės garbei.

Shenandoah centras. Paėmę seną Šv. Jurgio bažnyčios nuotrauką nueikite į tuščią sklypą, kuriame ji stovė-

„Saulės“ laikraštis Mahanoy City. XIX a. pabaigoje, pasak vietos lietuvių, „Saulė“ buvo didžiausias visame pasaulyje lietuviškas laikraštis. Išlikusi (nors apleista) triaukštė jo leidykla ir jo leidėjų Bočkauskų giminės kapas. Apie šias vietas iš anksto nieko nežinojome, jas parodė vietos lietuviai. Dalis leidėjo giminių pavardžių antkapuose įrašyta lietuviškai, dalis – lenkiškai. Tai puikus regiono situacijos atspindys prieš 100 m., kai dar buvo tik beįsisknijantis supratimas, kad lietuviai yra atskira nuo lenkų tauta.

Mount Carmel pastatų lietuviškas puošyba. Mount Carmel miestelyje galite rasti lietuvių klubą trispalvėmis durimis. Remiantis kai kuriais šaltiniais – seniausią lietuvių mokyklą Amerikoje (dekoruotą Vyčiu ir lietuviškais užrašais, deja, apleistą). Lietuviški užrašai išlikę ir ant apleistos

Peg Grigalonis rodo lentelę su užrašu „Nevale rukyt“. Tokios lentelės visomis angliakasių vartotomis kalbomis būdavo kabinamos šachtose. Tai akivaizdus įrodymas, kad lietuviai sudarė nemenką darbininkų dalį.

jo, išivaizduodami, kokią didybę nugriovė vyskupija. Aplankykite ir atminimo lentą „Little Lithuania“ bei vietą, kur 1904 m. išleistas pirmasis pasaulyje lietuviškas romanas „Algimantas“ dar tada, kai į Lietuvą lietuvišką spaudą tegalėdavo įnešti knygnešiai (tiesa, ten nieko nelikę, bet vieta irgi nusipelnė atminimo lentos).

bažnyčios.

Pietiniame anglies regione yra ir galimybių nusileisti į autentišką kasyklą, kur sunkiai dirbo lietuviai. Taip pat verta aplankyti Eckley miestelį – autentiškiausią išlikusį XIX a. angliakasių miestelį regione (šandien – pusiau muziejus).

Aplankyti Pietinį anglies regioną

nėra sunku – juk jis tik 140 mylių nuo New Yorko, kurį lanko dažnas turistai, ir tik 100 mylių nuo Philadelphia. Jei keliausite po Rytinę JAV dalį, būtinai užsukite ir į Pietinį anglies regioną, kur prasidėjo Amerikos lietuviybė.

JAV žurnalistų ir koledžo dėmesys

Pennsylvanijos pietiniame anglies regione lietuvių žino ir nelietuviai. Prieš 50 m. tuos kraštus tyrinėjęs žurnalistas Vladas Būtenas knygoje „Pensilvanijos angliakasių Lietuva“ rašė, kad dar tada, apie 1977 m., netgi kai kurie nelietuviai – net arabai ir juodaodžiai – buvo pramokę lietuviškai, nes gyveno lietuvių apsuptyje. Dabar nieko panašaus nebėra, ir patys lietuviai lietuviškai dažniausiai šneka menkai. Bet klausimų – „O kas ta Lietuva?“ regione nesulaukėme.

Prieš lankydami Pennsylvanijos anglies regione, padarėme eksperimentą: išplatinome angliškų pranešimų spaudai apie mūsų misiją ir lietuvišką paveldą vietos laikraščiams. Su žiniasklaida susisiekti ir vietos lietuviai. Lydėjo tikra sėkmė! Du žurna-

Mahanoy City yra išlikusi „Saulės“ spaustuvė.

listai pasitiko ir paprašė interviu (vienas jų, tiesa, sumaišė carinę okupaciją su sovietine; turbūt amerikiečiams sunku suprasti, kad okupacijų galėjo būti ne viena...). Dar ne vienas išspausdino ar internete paskelbė straipsnelius pagal mūsų pranešimą spaudai.

Susidomėjo ir Bucknell koledžas, kuris Mount Carmel miestelyje turi savanorystės centrą (pavadintą, beje, lie-

tuvės Marijos Kaupaitės vardu). Jį itin sudomino faktas, kad regione išleistas pirmas lietuviškas romanas. Ištyrinėti tai, sakė, galbūt duos užduotį studentams.

Bendravimas su žiniasklaida tikrai pasiteisino – apie „Tikslas – Amerika“ perskaitė tūkstančiai amerikiečių, juk visiems malonu girdėti, kad jų regionas, šiaip jau atrodantis liūdnai (žmonių sparčiai mažėja, daug namų apleista), kažkam yra svarbus. Ir tokios žinios platinimas amerikiečiams – dar vienas raktas į lietuviško paveldo išsaugojimą.

Žinoma, tikėtis patekti į svarbiausius didmiesčių laikraščius kol kas būtų naivu, bet juk didmiesčiuose yra specializuota kultūrinė (paveldo) spauda, tinklalapiai, tinklaraščiai... O žiniasklaidos susidomėjimas neretai auga kaip banga: kai kažką plačiai aprašo mažesnės žiniasklaidos priemonės, susidomi ir didesnės. Amerikos lietuvių žiniasklaida, tokia, kaip „Draugas“, labai svarbi, bet Amerikos lietuviams galima būtų bandyti pasiūlyti ir platesnę auditoriją: amerikiečių ir tų, kurie yra lietuvių kilmės, bet „atitrūkę nuo lietuviybės“. Žiūrėk, netikėtai perskaito straipsnį ir susidomi (tokių žmonių socialinės žiniasklaidos komentaruose po straipsniais apie „Tikslas – Amerika“ matėme labai labai daug).

Kartais į lietuviybės praradimą žiūrime kaip į negrįžtamą procesą, bet gal nereikėtų. Ir nuostabios lietuviškos Amerikos vietos gali būti puikus tramplinas. Iš daugybės sutiktų „senųjų“ Amerikos lietuvių girdėjome tą pačią istoriją: „(pro)seneliai imigravo į Pennsylvaniją, tėvai persikėlė į dabartinę valstiją“. Ir pamatyti vietas, kur apie 1900 m. triūsė kokios dvi giminės kartos jiems gali būti ne ką mažiau įdomu, nei išvysti Lietuvos kaimus, kuriuose iki maždaug 1870 m. gyveno jų protėviai. Visa tai – lietuvių istorijos dalis.

Daugiau informacijos apie lietuvišką paveldą Pietiniame anglies regione ir nuotraukos: <http://global.truelithuania.com/lt/shenandoah-and-southern-coal-region-pennsylvania-1111/>

„Tikslas – Amerika“ interaktyvus lietuviškų vietų JAV žemėlapis: <http://www.tikslasamerika.lt>

Jeigu atsidarę žemėlapi pastebėsite, kad žinote daugiau lietuviškų vietų lankytame regione – rašykite augustinas.zemaitis@gmail.com ir žemėlapis bus papildytas.

Jim ir Dot Setcavage šeima Augustinui Žemaičiui (d.) papasakojo apie lietuviškų pavardžių asimiliavimą regione.

„Apie Eglę – žalčio žmoną, medžiais paverstus vaikus...“

Eglės ir Žilvino vaidmenis atliko baigiamosios klasės mokiniai Izabelė Antanavičiūtė ir Mantas Ševelis. Kiti mokyklos mokiniai vaidino Eglės seses, brolius ir žalčius.

IRINA MELIKOVA

Vinco Krėvės lituanistinėje mokykloje Philadelphijoje, Pennsylvanijosvalstijoje, kalėdines šventes jau tradiciškai sutinkame pastatydami spektaklį. Šiais metais mokiniams suteikėme iššūkį parodyti savo dainavimo, vaidybos ir šokio talentus, suvaidinant Salomėjos Nėries poemą „Eglė žalčių karalienė“.

Mokinių talentų pasirodymas vyko 2017 m. gruodžio 17 d. Šv. Andriejaus parapijos salėje. Po šv. Mišių parapijiečiai, apylinkių lietuviai su vaikučiais ir, žinoma, mokinukų tėveliai rinkosi ne tik susitikti su Kalėdų seneliu, paragauti tėvelių parūpintų virtinukų, bet ir išgirsti, ką moksleiviai išmoko šiais metais lietuviškoje mokyklėlėje.

Šiais metais nusprendėme pasirinkti vieną žymiausių lietuviškų pasakų – „Eglė žalčių karalienė“, kuri yra laikoma lietuviškuoju teogonijos mitu, persisunkusiu gausybe kultūrinių, etnologinių ir mitologinių simbolių. Ši pasaka-poema pasirinkta su viltimi, kad lietuviškos vaikų širdelės neliks abejingos lietuviškai poezijai, o jų kaip asmenybių formavimui turės įtakos kūrinys atskleidžiančios šeimos tragedijos suvokimas.

Pagrindinius vaidmenis atliko baigiamosios klasės mokiniai Izabelė Antanavičiūtė ir Mantas Ševelis. Visos mokyklos mokiniai buvo įtraukti kaip Eglės sesės, broliai ir žalčiai. Vaikai jausmingai vaidino, perkeldami žiūrą į senovinę Lietuvą.

Mokytojos Irina ir Ramunė nepailsdamos dirbo su vaikučiais – jos buvo ir scenaristės, ir režisierės, ir prodiuserės. Nuoširdus ačiū ir scenografijos kūrėjai, dailininkei mokytojai Erikai, kuriai niekada nepritrūksta entuziazmo. Neužmirškime ir ištikimo garso operatoriaus Valdo su komanda.

Daug plovimų nusipelnė ir tėveliai už kostiumų kūrimą (buvo labai išradimų kostiumų ir jų detalių). Esame be galo dėkingi muzikantui ir pianistui George Akerly, kuris pasistengė, kad vaikučių kalėdinės dainelės nuskambėtų kuo gražiau.

Negalime nepaminėti Kalėdų senelio, kuris šiais metais buvo ypač entuziastingas ir šmaikštus ir apdovanojo ne tik kiekvieną vaikutį, bet ir mokytojus.

Ši šventė nebūtų įvykusi, jei ne mūsų ištikimieji finansiniai rėmėjai: JAV Lietuvių Bendruomenės Krašto valdyba, Lietuvių Fondas ir „Farmers“ draudimo bendrovė. Jiems tariame nuoširdų ačiū!

Atsiliepimai apie šventę buvo teigiami ir paskatinantys. Norėčiau baigti šį straipsnelį vienos mokytojos žodžiais: „Po tokios šventės man nebesinori vadinti mokyklėlės ‘sekmadienine lietuviška mokyklėle’. Mūsų sekmadieniai virsta Lietuvišku universitetu“.

Norisi tikėti, kad V. Krėvės mokykla ir toliau taip gražiai dirbs ir skatins vaikų talentų žydėjimą! Gerų ir kūrybingų visiems Naujųjų 2018-ųjų metų!

Irina Melikova – V. Krėvės lituanistinės mokyklos direktorė.

Vinco Krėvės lituanistinės mokyklos mokiniai pristatė Salomėjos Nėries poemą „Eglė žalčių karalienė“. Kristinos Antanavičienės ir Karachano Melikovo nuotraukos

„Nesenstanti Klasika”

– verta keliauti iš bet kurio pasaulio krašto

Atkelta iš 1 psl.

Prieš pateikdami „Draugo skaitytojams” pasakojimą apie šią ypatingą šventę, kurios išpūdžiai paklūsta renginio pavadinimui ir taip pat nesensta, trumpai supažindiname su žmogumi, kuris savo atostogas ir laiką negailėdamas atiduoda senovinių automobilių propagavimui Lietuvoje.

Egidijus Einoris

Senovinės technikos klubo „Klasika” direktorius

– Egidijau, kaip ir kada „susirgote” senoviniais automobiliais?

– Tikrai jau nepamenu, kada ir kaip susidomėjau senovine technika. Gal tai atsitiko dar mokykloje, gal atsėdus prie jau dabar istorinio, pirmojo „Žiguliuko” vairo, o gal tai įvyko savaime. Ir tai dabar visai nesvarbu... Įdomiausia tai, kad, kaip ir kiekvienas pomėgis, šis užsiėmimas išuko, įtraukė ir jau nežada taip lengvai paleisti. Ir norisi tuo dalintis, norisi, kad aplinkiniai pamatytų, sužinotų, susidomėtų ir netgi prisijungtų. Juk tam ir steigiami klubai, restauruojama technika, dalijamasi patirtimi, rengiamos senovinių automobilių parodos bei šventės.

– Kas ta ugnis, Šiaurės Lietuvoje kūrenanti istorinių automobilių entuziastų energiją? Juk Biržų kaimynystėje įsikūrusiame Pasvalyje gyveno ir šventes organizuodavo Lietuvoje garsus a. a. Eugenijus Malinauskas. Ar buvote bendraminčiai, bendražygiai?

– Kaip jau minėjote, Šiaurės Lietuva yra Latvijos pasienyje. O mūsų broliai latviai jau nuo seno garsėja senoviniais automobiliais, senovinės technikos muziejais bei renginiais. Ir kaip juokaudavo a. a. E. Malinauskas, Biržai ir Pasvalys – lyg ir Rygos priemiesčiai! Taigi, patirtį pasiskolinome iš latvių, renginių tradicijas parvežiau iš JAV, o entuziazmas – lietuviškas!

Su Eugenijumi buvome gerais draugais. Vienas iš kito mokydavomės, pasitardavome net ir pavakarodavome ir Pasvalyje, ir Biržuose. Gaila – netekome iškilaus žmogaus...

– Kaip pavyksta suderinti savo gyvenimą ir darbą Amerikoje su savo hobiu, kuris Jus kasmet netrumpam laikui „pargena” į Lietuvą organizuoti „Nesenstančios Klasikos”?

– Tą padaryti vis sunkiau ir sunkiau. Ne tik dėl pašėlusio gyvenimo tempo, finansinių bei verslo išipareigojimų Amerikoje, bet ir todėl, kad renginys „Nesenstanti Klasika” iš biržietiško statuso jau kuris laikas peraugo į tarptautinį lygį. Kiekvienais metais renginyje dalyvaujančių šalių dalyvių skaičius vis didėja ir tuo pačiu, šventės organizavimas užima vis daugiau ir daugiau laiko. Taigi, manau, kad ateityje šis mano hobis pareikalaus kardinalių asmeninių sprendimų. Šiais, 2018 metais „Nesenstanti Klasika” vėl pakvies į Biržus rugpjūčio 4 dieną, pirmąjį mėnesio šeštadienį. Kviečiu visus atvykti.

„Nesenstanti Klasika 2017” renginyje buvo įdomu ir dalyviams, ir žiūrovams.

Inos Stankevičienės nuotr.

Kas yra ta „Nesenstanti Klasika”?

Praėjusių metų išpūdžiai nepaseno

Jeigu pasiteirautumėte biržiečių, kokie įdomiausi renginiai vyksta Biržuose, be jokios abejonės, būtų paminėtas senovinių automobilių suvažiavimas „Nesenstanti Klasika”. Ir tai – tiesa, nes jau nuo 2008 metų Senovinės technikos klubo „Klasika” rengiamos istorinių automobilių parodos pagyvina ne tik Biržų kultūrinį gyvenimą, bet ir tampa prestižiniu renginiu Baltijos šalyse. Ilgametės tradicijas turinčių festivalių, kurie sėkmingai tęsia savo veiklą ne vienerius metus, Lietuvoje yra tik keletas. „Nesenstanti Klasika” yra vienas iš jų, nes kiekvienais metais renginyje užsiregistruoja ne tik itin gausus būrys dalyvių, bet ir atvyksta vis didesnis žiūrovų skaičius. Jau dešimtus metus kartu su Biržų miesto šventėmis rengiami istorinės technikos pasirodymai tapo tradicine, bent kiek senovine technika besidominčių žmonių susibūrimo vieta, kur galima išvysti seniausių, įdomiausių, rečiausių Lietuvos ir kaimyninių šalių istorinių automobilių, sutikti žinomiausių senovinės technikos restauratorių, kolekcininkų bei ekspertų.

2017 metų senovinių automobilių paroda „Nesenstanti Klasika 2017”, kaip ir kasmet, vyko pirmą rugpjūčio savaitgalį. Šventės organizatoriai, norėdami savitai pristatyti Biržų kraštą atvykstantiems istorinės technikos gerbėjams, kiekvienais metais susitikimams parenka vis įdomesnę vietovą. Taigi, rugpjūčio 5 dieną, šeštadienį, Biržų kraštą užplūdusi istorinė technika rinkosi Sodėliškių dvare. Čia, tik 13 kilometrų nuo Biržų nutolusioje kaimo turizmo sodyboje, vyko dalyvių išankstinės registracijos patvirtinimas ir

uždaras šventinis vakaras. Į renginį atvyko 119 senovinių transporto priemonių. Iš jų buvo: 112 automobilių, 3 motociklai ir 4 sunkvežimiai. Kaip ir kasmet, šiame renginyje amerikietiškos technikos buvo daugiausia, pagamintos 1920–1973 metais. Šventėje dalyvavo net 45 transporto priemonės, pagamintos Jungtinėse Valstijose. 36 automobiliai buvo pagaminti Sovietų Sąjungoje, o likusieji 38 dalyviai atvažiavo Čekijoje, Anglijoje, Vokietijoje, Švedijoje ir Prancūzijoje išleista senovine technika. Į renginį atvyko net aštuonių valstybių – Suomijos, Estijos, Latvijos, Rusijos, Baltarusijos, Vokietijos, Lenkijos ir Lietuvos atstovai.

Senovinių automobilių suvažiavimo „Nesenstanti Klasika 2017” dienotvarkėje – dalyvių registracija, ekskursija, retrotechnikos paradas, senovinių automobilių paroda Biržų miesto šventėje ir vakaronė Sodėliškių dvaro sodyboje.

Pasibaigus registracijai ir pietums, šventės dalyviai buvo pakviesti į ekskursiją po Sodėliškių dvarą. Klubo „Klasika” svečiai „augino” grūdus ekologiniame Daliaus Linkevičiaus ūkyje, malė ir pikliavo juos vieninteliame Lietuvoje veikiančiame vėjo malūne, iš sumaltų miltų kepė duoną autentiškoje XX amžiaus pradžios Aukštaitijos sodyboje. Dar dainavo dainas ir raitė suktinius kartu su etnografinio ansamblio šokėjais bei muzikantais. O kai paskaudė kojas ir užkimo gerklės, ilsėjosi ragaudami tikro naminio biržietiško alaus. Žinoma, nebuvo pamirštas senovinės technikos muziejus, kuris savo eksponatų gausa ir įvairove vargu ar turi sau lygių Lietuvoje. O kur dar garo mašinos, varikliai, senoviniai traktoriai ir kitokie žemės ūkio padargai! Tikrai buvo į ką pažiūrėti... Ir, kaip pasakojo šventės dalyviai, didžiausią išpūdį visiems paliko šimtmetis, puškuojantis ir švilpiantis garo traktorius „Waterloo”, kuris valdomas tvirtų mašinisto Stasio rankų, šauniai laviravo tarp surikiuotų automobilių eilių...

Sugrįžus iš įdomaus ir turiningo pasivaikščiojimo po Sodėliškių dvaro sodybą, prasidėjo pasiruošimas senovinės technikos paradiui. Pasipuošus ir pasirėdžius pagal turimos technikos pagaminimo metų madas, buvo pradėtas automobilių kolonos rikiavimas. Profesionalūs ir ilgametę patirtį turintys klubo „Klasika” tvarkdariai pasistengė, kad kiekvienas istorinis gražuolis lengvai surastų savo vietą ilgoje, beveik ki-

Mažiausių ratų automobilis – „SMZ”, 1964 m.

Grand Prix laimėtojas automobilis „Buick 40–30”, 1930 m.

Ilonos Daubaraitės nuotraukos

Geriausias sovietinis automobilis – „GAZ M-20 Pobeda“, 1950 m.

Geriausias klasikinis automobilis – „Buick Super Eight“, 1947 m.

Seniausias automobilis – „Nash 681 Touring“, pagamintas 1922 m.

lometrą besidriekiančioje voroje.

Net 119 senovinės technikos eksponatų patraukė trylika kilometrų besidriekiančiu keliu link Biržų miesto, kur vyko šventė. Pirmieji važiavo technikos veteranai – seniausi automobiliai, už jų – šiek tiek „jaunesni“ – klasikiniai. Toliau kolonoje judėjo sovietinė technika, o paskui ją – keletas motociklų, o istorinės technikos rikiuotės pabaigą vainikavo sunkiasvoriai automobiliai.

Nors šis senovinės technikos suvažiavimas oficialiai įvardinamas kaip senovinių automobilių renginys, tačiau jame beveik visada yra išimčių. Parade važiuoja vienas kitas įdomesnis motociklas, sunkvežimis, senesnis traktorius ar šiaip retas istorinis eksponatas, judantis savais besisukančiais ratais. Juk kuo daugiau įvairovės – tuo smagiau ir įdomiau žiūrovui!

Policijos lydimą ir garsiniais signalais sveikindama sutinkančiuosius, senovinės technikos kolona pasiekia Biržus – miestą, kuris pastaruoju metu garsėja ne tik architektūriniais paminklais, karstinėmis įgriuvomis, aludarystės tradicijomis, bet ir senovinių automobilių paradais.

Solidžiai riedėdami kolona, taip kaip ir pridėra ilgaamžiams istoriniams eksponatams, visi automobiliai triukšmingai pasveikino juos sutinkančius žiūrovus ir tvarkingai išsirikiavo erdvioje aikštėje prie Evangelikų reformatų bažnyčios.

Ne paslaptis, kad senovinės technikos pasirodymai Biržuose visada sulaukia didžiulio populiarumo ir palaikymo. Kiekvienais metais vis daugiau ir daugiau žiūrovų domisi retro automobiliais, gėrįsi jais atvykusiais pasipuošusiais ponais ir poniomis, kartu fotografuojasi, klausosi pasakojimų apie vieno ar kito senovinio eksponato praeitį bei istoriją. Vaizdinė ir garsinė informacija žiūrovui yra tiesiog būtina, tad ir 2017 metų šventės metu jos tikrai netrūko. Parodos lankytojai galėjo ne tik pasikalbėti su parade dalyvavusių automobilių savininkais bei vairuotojais, bet ir išvysti juos didžiuliame LET ekrane. Tokiu būdu buvo išvengta prie eksponatų susidarančių spūsių, o pristatoma kiekvienos transporto priemonės raidos istorija pasiekė net atokiausius parodos kampelius. Kad vien tik sausi faktai nepabostų, pokalbius su parodos dalyviais keitė Jūratės Garnelienės ir Gyčio Balčiūno atliekamos dainos, o jas – filmuoti siužetai, pristatantys parodos rėmėjus, rengėjus ir prieš tai vykusias senovinės technikos klubo „Klasika“ šventes.

2017 metų parodos kokybė ir kiekviena stebino ne tik žiūrovus, bet ir senovinės technikos ekspertus. Jų nuomone, Lietuvoje tokio išpūdingo istorinės technikos renginio iki šiol dar nebuvo. Vien tik tarpukariu (iki 1946 m.) pagamintų transporto priemonių

Apdovanojimai, skirti renginio laimėtojams. Ilonos Daubaraitės nuotraukos

skaičius, kurių buvo net dvidešimt, pranoko kaimyninėse valstybėse panašių renginių metu demonstruojamą šio laikmečio techniką.

Seniausiu automobiliu, pagamintu 1922 metais, į Biržus iš Kauno atvyko ilgametis klubo „Klasika“ renginių dalyvis Gintautas Miškinis. Jo pasididžiavimas, beveik prieš šimtmetį JAV pagamintas „Nash 681 Touring“, elegancija ir grožiu nė kiek nenusileido čia pat pristatomam ateities automobiliui „Tesla“. Abu, XX ir XXI amžiaus technikos stebuklai, savo kontrastais ne tik stebino, bet ir žavėjo! Juk ne taip dažnai galima išvysti tokių intriguojančių praeities ir dabarties technikos sugretinimą!

Renginį ir jame rodomų automobilių grožį vertino ne tik žiūrovai, bet ir solidi bei profesionali tarptautinė ekspertų komisija. Jos narių manymu, geriausio senovinio automobilio, pagaminto iki 1946 metų, vardą parodoje pelnė Jono Ru-secko automobilis „Opel Admiral“, pagamintas 1939-ais metais. Beje, šis automobilis Biržuose kartą jau buvo apdovanotas. 2014 metais jis buvo pripažintas geriausiai restauruota istorine transporto priemone.

Geriausiu klasikiniu automobiliu, gamintu nuo 1945 metų, senovinių automobilių parodoje „Nesenstanti Klasika 2017“ buvo išrinktas „Buick Super Eight“, išleistas 1947 metais. Automobilio savininkas Janno Hannus į renginį atvyko iš Estijos.

Gražiausiu parodos automobiliu vienbalsiai pripažintas kauniečio Stanislovo Bartkevičiaus kabrioletas „Mercedes Benz“, pagamintas 1935 metais. Tai automobilis, turintis ir kuriantis istoriją: Antrojo pasaulinio

Gražiausias automobilis – „Mercedes Benz W18 290 Cabriolet D“, 1935 m.

karo dalyvis, pokarinės Lietuvos istorinės raidos liudininkas, daugelio kino filmų veikėjas – tokiais žodžiais trumpai galima apibūdinti šio titulo laimėtoją.

Autoritetingos komisijos balsai sutapo ir renkant geriausią parodoje dalyvavusį sovietinį automobilį. Šį apdovanojimą laimėjo gražuolis kabrioletas „GAZ M-20“, pagamintas 1950 metais. Jo savininkas latvis Guntis Tigeris tikrai gali didžiuotis Lietuvoje labai retu sovietiniu automobiliu, kuris liaudyje paprastai vadinamas „Pobeda“.

Patį garbingiausią senovinių automobilių parodos „Nesenstanti Klasika 2017“ apdovanojimą – Didįjį prizą laimėjo automobilis „Buick 40“, pagamintas 1930 metais.

Beje, šis automobilis ir jo savininkas Aldis Auninš gavo dar vieną apdovanojimą. Ką tik pabaigtas, dar dažais kvepiantis senovinės technikos eksponatas pelnė geriausiai restauruoto automobilio įvertinimą.

Jau tapo įprasta, kad klubo „Klasika“ dokumentiniuose filmuose trumpai pristatomas senovinių automobilių suvažiavimo „Nesenstanti Klasika“ didžiojo prizo laimėtojas. Taigi, ir šį kartą, nelaužant tradicijų, trumpas pasakojimas apie „Buick 40–30“.

Kaip minėta, automobilis buvo pagamintas 1930 m. ir tais pačiais metais iš JAV, Michigano valstijos, buvo atgabentas į Rygą. Netrukus, jau gegužės 20 d., pramoninės prekybos akcinėje bendrovėje „Auto“ šį „Buick“ įsigijo rygtietis profesorius Aleksandras Kruglevskis. Pirkėjo užsakymu automobilis buvo šiek tiek patobulintas. Paprastai standartiniai modeliai būdavo ruošiami pardavimui su dviem atsar-

ginėm padangom, kurios būdavo be stipinų ir stebulės. Tačiau šis „Buick“ pirkėjui buvo paruoštas su dviem pilnai sukomplektuotais atsarginiais ratais. Po dviejų dienų, gegužės 22 dieną, automobiliui buvo suteiktas registracijos numeris. Latvijos valstybiniuose archyvuose išlikusiame registracijos dokumente rašoma, kad minėtasis „Buick“ puikavosi lentele, ant kurios buvo pažymėti skaičiai 2360.

Gaila, kad nieko daugiau nežinome apie šį automobilį: kur ir kaip šiuo automobiliu buvo keliauta, kokių jis patyrė gedimų ir kokia techninė priežiūra jam buvo taikoma ir t. t. Tačiau žinoma, kad 1940-ais metais, užslinkus pirmajai sovietų okupacijai, automobilis buvo paslėptas tuometiniame Rygos priemiestyje Mežaparke. „Buick“ kėbulas buvo dalimis išrinktas ir išslapstytas, o užpakalinis tiltas netgi užkastas po žeme.

1972 metais įkūrus Latvijos antikvarinių automobilių klubą ir sustiprėjus senovinės technikos entuziastų judėjimui, iš naujo buvo atrasta ir išžmaršties ištraukta nemažai istorinių technikos vertybių. Maždaug 1976 m. automobilio pėdsakus aptiko ir iš profesoriaus našlės Kruglevskajos išigijo Elmars Žvigulis, vienas iš Latvijos klubo įkūrėjų. Po to „Buick“ pamažu buvo komplektuojamas ir ruošiamas restauravimui, o 2015 metais buvo parduotas dabartiniam jo šeimininkui Aldžiui Auninš, kuris iš pagrindų jį restauravo, paliekant visas originalias mašinos dalis. Taip buvo išsaugotas autentiškumas, išskyrus tai, kad originali kėbulo spalva buvo pakeista į kitą, bet „Buick“ gamyklinę spalvinę gamą atitinkančią spalvą. Taip atnaujintas automobilis buvo iš karto parodytas visuomenei. Taip jau atsitiko, kad pirmasis atgimusio „Buick“ debiutas įvyko Biržuose ir buvo įvertintas klubo „Klasika“ Didžiuoju prizu! Sveikiname šios mašinos savininką A. Auninš!

Paprastai renginyje „Nesenstanti Klasika“ yra renkami ir apdovanojami šeši prizininkai. 2017 metais apdovanojimų skaičių papildė dar viena nominacija – mažiausių ratų automobilio apdovanojimas. Jį įsteigė Lietuvos Energetikos ir Technikos muziejus, o titulą laimėjo Virginijaus Duderio automobilis „SMZ“, pagamintas 1964 metais. Mašina, skirta neįgaliesiems, daugiau yra žinoma iš kai kurių populiarių sovietinių klasikinių kino komedijų. Ją lengvai atpažįsta daugelis, todėl automobilis parodų bei parodų metų sulaukia ne tik susižavėjimo šūksnių, bet ir draugiškų šypsenų.

Labai nenoromis parodos lankytojai atsisveikino su gražoliais automobiliais, motociklais ir kitokia judančia technika. Padėkoję už dėmesį ir pamojavę biržiečiams bei miesto svečiams, parado dalyviai parvairavo savo istorinius automobilius į Sodeliškių dvaro sodybą. Čia svečių laukė vaisės, koncertas ir pobūvis.

2017 neįtikėtinų rekordų metai

VYTAUTAS NAVAITIS

2017 metus rekordu pasitiko Kaune gyvenantis švėkšniškis Kęstutis Pricevičius. Jis gruodžio 31 d. pasinėrė į Nemuno vandenį, o į krantą išlipo tik kitą – 2017 metų sausio 1 d. Taip pasinėrus atvirose vandenyse Naujuosius metus K. Pricevičius sutiko ne pirmą kartą, todėl tapo daugiausia 8 kartus atvirose vandenyse dalyvavusiu Naujametės nakties maudynėse. Tokiose maudynėse jis dalyvavo sutinkant 2001–2004, 2008–2010, 2017 metus.

Daugiausia kartų atvirose vandenyse dalyvavo Naujametės nakties maudynėse.
Kęstučio Pricevičiaus nuotr.

Artėjančio Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio nuotaikos atsispindėjo ir rekorduose. Didžiausia žolynų ir gėlių karūna – 29,24 m apimties, 9,07 m vidinio skersmens, 3,73 m aukščio buvo sukomponuota vasaros šventei „Po malūno sparnais“, įprasminant artėjančią Lietuvos 100-metį. Valstybės dienos ir Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimo proga, Saugų k. (Šilutės r.) 2017 m. liepos 6 d. Karūna sukurta iš ažuolo šakelių, avižų, rugių ir žieminių kviečių varpų su stiebais, pievų ir darželio gėlių. Gėlių daugumą sudarė baltos, geltonos ir rausvos spalvų žiedai. Karūną pasikeisdami 46 val. puošė 96 žmonės. Prie jos keli šimtai saugiškių ir svečių giedojo Lietuvos himną.

Didžiausia gėlių karūna.

Violetos Astrauskienės nuotr.

2017 m. vasario 15 d. pagal Sauliaus Jurgelėno sumanymą Vilniaus Katedros aikštėje sudaryta didžiausia iš popieriaus lakštų vėliava. Ji buvo apie 270 m² ploto, apie 45 × 6 m dydžio iš geltonai, žaliai ir raudonai dažytų 3 × 1 m dydžio popieriaus lakštus laikiusių atsitiktinių praeivių. Šis vėliavos sudarymo renginys nuo kitų panašių renginių skiriasi tuo, kad dalyviai buvo sukviesti tiesiai Katedros aikštėje maždaug per 10–15 min. Kita rekordinė vėliava – 49,9 m ilgio, 4,5 m pločio tautinė vėliava buvo pakelta karšto oro balionu iš pievos Elektrėnuose Nepriklausomybės atkūrimo dienos kovo 11 d. proga. Ji kartu su bendrakeleiviais skraidinta virš Elektrėnų marių oreivio Justino Čiziaus.

Didžiausias ant automobilio Vyties ženklas – 1,20 m aukščio, 1 m pločio papuošė šiauliečio Tomo Baltrūno automobilį Opel Vivaro.

Radviliškio Vinco Kudirkos pagrindinės mokyklos bendruomenės nariai Radviliškio miesto 450-mečio jubiliejaus proga 2017 m. sugalvojo padovanoti miestui daugiausia – 450 tulpių žiedų. Mokiniai, padedami mokytojų, užaugino ir pražydino būtent tiek – 450 tulpių. Jie tulpes sodino į savo išgrąžintus vazonėlius, o minint Kovo 11-ąją – Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dieną ir Radviliškio jubiliejų 5–10 klasių mokiniai, susirinkę į Radviliškio sporto arenos salę miestui dovanavo šokių bei 8,4 m ilgio, 3,4 m pločio tulpės pavidalo kompoziciją iš 450 savo išaugintų žydinčių tulpių.

2017 m. spalio 12 d. pasiektas vienas Europos rekordas – daugiausia savaeigių purkštuvų – 10 purkštuvų viename lauke, išskleidus purškimo siją bendru 300 m pločiu 5 min. rodė įvairių „Agrifac“ savaeigių purkštuvų modelių purškimo galimybes žemės ūkio kooperatyvo „Mūsų ūkis“ laukuose Saviečių k. (Kėdainių r.).

Po rekonstrukcijos, pagal architekto Gintaro Balčyčio projektą, Kaune 2017 m. sausio 24 d. atidaryta didžiausia – 13 tūkst. m² ploto autobusų stotis. Joje įrengta moderni keleivių informavimo sistema, savitarnos terminalai bilietams įsigyti ir 600 m² ploto laukiamoji salė. Šalia stoties pastato po stogu yra 21 keleivių įlaipinimo ir 3 išlaipinimo aikštelės, požeminėje 5400 m² ploto aikštelė yra 187 automobilių ir 100 dviračių stovėjimo vietos. Be to šioje stotyje sumontuotas didžiausias

Didžiausia iš popieriaus lakštų sudaryta vėliava.

Sauliaus Jurgelėno nuotr.

Daugiausia pasodintų ir miestui dovanotų gėlių.

Ilonos Prokofijovienės (Radviliškio Vinco Kudirkos pagrindinė mokykla) nuotr.

Didžiausia autobusų stotis.

Pauliaus Grigaliūno nuotr.

Daugiausia savaeigių purkštuvų.

Jauniaus Minkevičiaus (Dotnuva Baltic) nuotr.

100 violončelių orkestras. Vytauto Petriko (Klaipėdos m. savivaldybės koncertinė įstaiga Klaipėdos koncertų salė) nuotr.

4 m skersmens elektromechaninis laikrodis. Jo šviečiančios baltos spalvos rodyklės yra 8 cm pločio. Rodyklė rodanti minutes yra 2,08 m ilgio, valandas – 1,33 m ilgio, valandų padalos taip pat yra 8 cm pločio.

Klaipėdos tarptautiniame violončelės festivalyje ir konkurse diriguojant Davidui Geringui gegužės 5 d. suburtas didžiausias violončelininkų orkestras – 100 įvairių šalių atlikėjų, o Vilniuje naujos koncertų erdvės ir fortepijonų salono „Organum“ atidarymo proga balandžio 20 d. suburtas didžiausias pianistų ansamblis. Jie 17 fortepijonų ir pianinų, diriguojant autoriui, atliko Šarūno Nako kūrinį „Merz-machine“.

Ilgiausias foto parodos eksponatas – 40 m ilgio, 1,27 m aukščio – Lietuvos žurnalistų sąjungos ir Nacionalinės žurnalistų kūrėjų asociacijos nario vilniečio Stasio Paškevičiaus parodos „Mano telefono adresatai surengtos Vilniuje gegužės 27 d. vientisoje fotografijoje eksponuota 1000 įvardintų žmonių meninai portretai.

Kelmės Žemaitės viešoji biblioteka 80-ųjų veiklos metinių proga balandžio 26 d. Kelmės Atgimimo aikštėje surengė masiškiausią kūrinio skaitymą. 520 žmonių vienu metu skaitė Žemaitės apysaką „Kaip Jonelis raidės pažino“.

Masiškiausias kūrinio skaitymas. Rolando Kančausko (Kelmės Žemaitės viešoji biblioteka) nuotr.

Nors daugelyje vietų žemdirbiai kentė liūtis, pasėlius užliejo vanduo, bet Alina Vinikienė iš Šventos kaimo (Švenčionių r.) gali pasigirti išauginusi didžiausią svogūną. Iš „Globo“ veislės svogūno sėklos ji sugebėjo išauginti 1,330 kg ropelės (be laiškų) masės, 47 cm apimties svogūną.

Didžiausias svogūnas. Virginijos Balčiūnienės nuotr.

Žvejai dažnai pasigiria sakydami: aš štai to-o-okią žuvį pagavau. Arūnas Jarašiūnas iš Ažuolynės kaimo (Pasvalio r.) pagrįstai gali didžiuotis pagautu di-

džiausiu karpiu. Lapkričio 4 d. privačiame Gintauto Valučio tvenkinyje (Tauragės r.) jam pavyko išvilkti į krantą 27,82 kg masės karpį.

Daugiausia ant medžio margučių. D. Gailiūnienės nuotr.

Švėkšnos neigaliųjų draugijos padalinio nariai balandžio 12 d. sukabino daugiausia ant medžio – 7551 tuščiavidurius margučius. Jie puošė specialiai prie Švėkšnos (Šilutės r.) bažnyčios pastatytą Velykų medį. Dekoruoti įvairiais būdais ir įvairiomis medžiagomis margučiai taip pat papuošė šalia pastatytą Velykės skulptūros suknelę padabintą 514 margučių, primenančių Švėkšnos pirmąjį paminėjimą rašytiniuose šaltiniuose prieš 514 metų. Taip pat išimtinios birželio 25 d. šv. mišios Vilniaus katedros aikštėje. Vyskupo Teofiliaus Matulionio paskelbimo palaimintuoju iškilmių pamaldose dalyvavo daugiausia dvasininkų – apie 600, iš jų apie 50 aukšto rango dvasininkų iš Lietuvos ir iš užsienio šalių.

Masiškiausias dantų valymas. Jovitos Vepečinskienės (Tauragės žinios) nuotr.

Masiškiausias dantų valymas surengtas vaikų gynimo dienos proga birželio 1 d. Tauragės Pilies aikštėje. Dantis dantų valymo mokomojoje šventėje „Visi šypsosi viena kalba“ vienu metu, valė 2481 žmogus. Tokią mokomąją šventę surengė Tauragės r. savivaldybės visuomenės sveikatos biuras ir Tauragės odontologijos centro vadovas Laurynas Jarutis.

Tik turint sveikus dantis galima galvoti apie maisto rekordus. Daugiausia keksų – 10 tūkst. keksų iškepta ir sudėta į dėžutes sudarant torto pavidalo statinį, pastatytą prekybos ir pramogų centre „Akropolis“ Kaune jo veiklos 10-mečio proga. Vėliau keksai išdalinti centro lankytojams. Panašiai 2 metų veiklos proga savo lankytojus pradžiugino prekybos slėnis „Nordika“ Vilniuje kai iš daugiausia iškeptų

ir sudėtų į dėžutes 15 012 plikytų pyragaičių sudarė 4 m skersmens torto maketą. Vėliau pyragaičiai išdalinti šio slėnio lankytojams.

Lietuvos parodų centre „Litexpo“ Vilniuje kovo 8–11 d. XIV tarptautinės Baltijos juvelyrikos parodos „Gintaro kelionė 2017“ („Amber Trip 2017“) lankytojai galėjo išvysti ilgiausią gintarų papuošalą. Tai vilniečių Švitrigėlės ir Jono Pranckiečių ant 0,3 mm skersmens valo suverti 2 080,2 m ilgio, 75 kg masės gintarų karoliai iš daugiau nei 500 tūkst. gintaro gabalėlių. O Panevėžio kino centro „Garsas“ 40 darbuotojų ir savanorių artėjusio XIII tarptautinio filmų festivalio „Europos kinas ir dieną ir naktį 2017“ proga ištiesė ilgiausią apie 13,41 km ilgio dekoratyvinę juostą iš 35 mm nebenaudojamų 40 kino filmų juostų. Jas panaudojo sudarant 2 m aukščio labirintą. Polinkis menui paskatino siekti ir kitų rekordų. Paminėtina didžiausia nertų servetėlių kompozicija primenanti saulę su šalia žodžiu „Lietuvai“ sudėliota lopšelio-darželio „Puriena“ bendruomenės iš įvairių formų geltonos spalvos atspalvių nertų apie 3 tūkst. servetėlių. 18,44 ir 17,4 m skersmenų kompozicija sudėta Valstybės dienos proga Panevėžio „Šaltinio“ progimnazijos stadione. Daugiausia šokvaikščio šokėjų – 1 714 šokėjai Europos Sąjungos 60-mečio proga vienu metu šoko besiklausydami per ausinukus Tauragės radijo transliuotų melodijų

Ilgiausias gintarų papuošalas. Gabrieliaus Jauniškio nuotr.

Didžiausia nertų servetėlių kompozicija. Gedimino Kartano nuotr.

Kompozicija mažiausių gitarų ir smuikų. Vidos Kusienės nuotr.

Tauragės Pilies aikštėje gegužės 9 d. Šokvaikštį surengė Tauragės Europe Direct informacijos centras.

Kelių rekordų autorius palangiškis menininkas Vytautas Kusas vėl registravo naujus rekordus. Jis pagamino mažiausią – 65,25 mm dydžio 23,34 mm pločio keturiastygę gitarą, iš daugiau nei 30 detalių. Neapsiribojęs mažiausia gitara V. Kusas pagamino dar mažesnę muzikos instrumentą – 40,57 mm ilgio, 12,25 mm pločio mažiausią smuiką ir 55,79 mm ilgio stryką, padarytą iš 3 detalių ir arklio uodegos asutų.

Parengė Vitalius Zaikauskas

LIETUVA IR PASAULIS

Įsigalioja Prezidentės inicijuoti įstatymai

Vilnius (Prezidentės spaudos tarnyba) – Nuo 2018 metų įsigalioja net devynios Lietuvos Respublikos prezidentės Dalios Grybauskaitės pasiūlytos įstatymų iniciatyvos, ypač svarbios skaidrumui didinti, švietimo pertvarkoms pradėti ir vaikų apsaugai užtikrinti.

Siekiant įgyvendinti tikslą „Lietuva – be vaikų globos namų“ ir sustiprinti vaikų apsaugą, nuo sausio 1 dienos įsigalioja įstatymai, kuriais įteisinama pareiga pranešti apie smurtą prieš vaikus, atsiranda profesionalūs globėjai.

Dar viena Prezidentės iniciatyva vaikų interesams apsaugoti – nuo liepos įsigaliosiančios Baudžiamojo proceso kodekso pataisos, kurios įveda prievolę nukentėjusių ar liudijančių vaikų apklausas vykdyti pasitelkus psichologus tik tam skirtose specialiose patalpose.

Siūlo gerinti santykius su Rusija

Vilnius (BNS) – Premjeras Saulius Skvernelis sako, kad Lietuva šiemet turi užmegzti kontaktus su Rusijos valdžios atstovais, o ligšiolinę izoliacijos politiką pavadino nenaudinga ir unikalia Europos Sąjungoje (ES).

„Esame unikali ES valstybė neturėdami jokių, pabrėžiu – absoliučiai jokių, kontaktų su valstybe, nors kitos valstybės, tos pačios kaimyninės valstybės, labai aktyviai darbuojasi ekonominiiais klausimais“, – sakė S. Skvernelis.

Premjero teigimu, į ryšių atnaujinimą reikia žiūrėti pragmatiškai, bet tuo pačiu negalima atsisakyti strateginių pozicijų dėl Ukrainos.

„Čia mes irgi turėtume pažiūrėti pragmatiškai, išlaikyti savo labai aiškias strategines ribas, nuo kurių mes negalime atsitraukti, kalbant ypatin-gai apie situaciją Ukrainoje, apie Minsko susitarimų įgyvendinimą, apskritai apie žmogaus teisių apsaugą ir tarptautinės teisės gerbimą, bet kontaktai

Šoktelėjo emigracijos mastai

Vilnius (LRT.lt) – Nors dar yra tik praėjusių metų 11-os mėnesių duomenys, Lietuva tebelieka viena pirmaujančių šalių pagal populiacijos nykimą pasaulyje, sako VDU demografinių tyrimų centro vadovė prof. Vlada Stankūnienė.

„Mes, deja, skinam rekordus ne tik Europoje, bet ir pasaulyje pagal populiacijos nykimą. Išlieka labai intensyvi emigracija – praėjusiais metais jau per 11 mėnesių priskaičiuota ge-

Audringas Naujųjų metų sutikimas

Vilnius („Draugo“ info) – Nuo gruodžio 30 dienos vidurnakčio iki sausio 1 dienos vidurnakčio pranešta apie 31 nuo pirotechnikos nukentėjusių pilnametį asmenį bei dešimt nepilnamečių.

Taip pat gauti šeši pranešimai apie apgadintą turtą.

Pranešimų apie sužalotus pirotechnikos asmenis buvo gauta ir anksčiau gruodžio mėnesį.

Žmonėms baigus švęsti, savanoriai ėmėsi švarinimo darbų. Griebė šiukšlių maišus ir pradėjo tvarkyti aplinką.

Iš viso talkoje dalyvavo 15 savanorių, kurie plūšo tris valandas nuo

Nuo sausio bus įvestos švietimo įstaigų vadovų kadencijos ir prasidės skaidresnė jų atranka.

Prezidentės iniciatyva įvedamos kadencijos valstybės ir savivaldybių valdomų įmonių vadovams ribojant jas iki dviejų kartų. Taip pat nuo naujų metų įsigalioja Labdaros ir paramos įstatymo pataisos, ipareigosiančios detalai viešinti gaunamą paramą. Neteisėtam praturtėjimui, neskaidriam lobizmui, korupcijai užkardyti įsigalios išplėstas turto deklaracijas turinčių pateikti ir viešinti asmenų sąrašas. Svarbias pareigas einančių viešojo sektoriaus darbuotojų deklaracijos bus viešos.

Liepą įsigalios Prezidentės iniciatyva – teismo sprendimai galės būti įrašomi arba transliuojami tiesiogiai, o visos gydymo įstaigos viešai skelbs veiklos rezultatus, pagal kuriuos žmonės galės rinktis geriausias ir greičiausias paslaugas.

su kaimyninėmis valstybėmis privalo būti, ir kiti metai parankūs, kad tokie žingsniai būtų padaryti“, – teigė S. Skvernelis.

Lietuva nuo Krymo aneksijos iki šiol nerengė jokių susitikimų su aukštais Rusijos valdžios atstovais. Kaimyninės Latvija, Estija ir Lenkija ryšius su Rusija palaiko ministrų arba viceministrų lygiu. Didžiosios Europos šalys su Maskva bendrauja aukščiausiu lygiu – pernai gegužę Rusijoje viešėjo Vokietijos kanclerė Angela Merkel, Vladimirą Putiną Versalyje priėmė Prancūzijos prezidentas Emmanuel Macron.

Lietuva raginimus izoliuoti Rusiją grindžia pozicija, kad grįžimas prie įprastinių santykių bus įvertintas kaip nuolaidžiavimas, ir gali tik paskatinti agresyvią Kremliaus politiką. Pasisakantieji už dialogą teigia, kad tik bendraujant galima užkirsti kelią galimiems didesniems konfliktams ir daryti poveikį šalies elgesiui.

rokai daugiau emigravusių nei 2016 metais“, – sako profesorė.

Kita vertus, duomenys rodo, kad pernai gerokai šoktelėjo ir imigracijos mastai. Tarp imigrantų – daugiausia grįžtantys emigrantai, tai, kaip teigia profesorė, galbūt grįžtančiųjų į Lietuvą srautas tikrai prasidėjo.

Ir toliau Lietuvos populiacija labai sparčiai sensta, bet, atrodo, kad praėjusiais metais bus mažiau mirčių nei 2016 metais.

Savanoriai surinko rekordinį šiukšlių kiekį – 2 tonas. Delfi.lt nuotr.

pusės trijų nakties iki pusės šešių ryto. Savanoriai surinko per 2 tonas šiukšlių.

Pradės branduolinių ginklų masinę gamybą

Seulas (BNS) – Šiaurės Korėjos vadovas Kim Jong Un karingoje kalboje paragino savo šalį pradėti branduolinių kovinių galvūčių ir raketų masinę gamybą ir užsiminė, kad toliau spartins tarptautinei bendruomenei didžiulį nerimą keliančią ginklavinimo programą.

2017 metais Pchenjanas smarkiai sustiprino savo pastangas tapti branduoline galybe, nors Šiaurės Korėjai taikoma virtinė griežtų tarptautinių sankcijų, o Jungtinių Valstijų retorika šios šalies atžvilgiu darosi vis karingesnė.

Kim Jong Un stebėjo daugelį praeitais metais įvykdytų raketų bandymų. Be to, rugsėjį Šiaurės Korėja su-

sprogdino šeštąjį ir kol kas galingiausią branduolinį užtaisą. Pchenjanas teigia, kad per tą bandymą buvo detonuota vandenilinė bomba.

Šiaurės Korėja sako, kad jos ginklavinimosi programos tikslas – užsitikrinti pajėgumą smogti taikiniams JAV žemyninėje dalyje.

Analitikai sako, kad griežto tono D. Trump pareiškimai neįtikino Kim Jong Un atsisakyti branduolinių ambicijų – veikiau priešingai, paskatino Šiaurės Korėjos vadovą sparčiau įgyvendinti savo pavojingus užmojus.

„Branduolinis mygtukas – visada ant mano stalo. Tai ne šantažas, o tikrovė“, – pasakė Kim Jong Un.

Rusija perdavinėjo naftą Šiaurės Korėjai

Londonas (Diena.lt) – Rusijos tanklaiviai pastaraisiais metais jūroje bent tris kartus perdavė naftą Šiaurės Korėjai, informavo du Vakarų Europos saugumo šaltiniai.

Šaltiniai pažymi, kad naftos perdavimai pažeidžia Jungtinių Tautų (JT) pritaikytas sankcijas Šiaurės Korėjai.

Dar rugsėjį skelbta, kad Šiaurės Korėjos laivai plaukdavo atgal į šalį tiesiai iš Rusijos. Teigiama, kad spalį ir lapkritį, siekdami slaptumo, krovi-

nus perdavinėti ėmė jūroje.

Pažymima, kad Rusijos tanklaiviai perdavė naftą Šiaurės Korėjai, kol kas nėra įrodymų, kad visą tai organizavo Rusijos valdžia.

Anksčiau panašių kaltinimų naftos tiekimu Šiaurės Korėjai susilaukė Kinija.

Nafta yra vienas pagrindinių faktorių, palaikančių Šiaurės Korėjos ekonomiką. Be to, nafta reikalinga ir šalies balistinių raketų programai.

JT Žemei paskelbė „raudoną pavojaus laipsnį“

New Yorkas (ELTA) – Jungtinių Tautų (JT) generalinis sekretorius Antonio Guterres dėl konfliktų ir grėsmių Žemės planetai paskelbė „raudoną pavojaus laipsnį“. Prieš metus stojęs prie organizacijos vairo, jis dar ragino 2017-uosius padaryti taikos metais. „Deja, įvyko priešingai“, – sakė A. Guterres savo kalboje.

Nuo Šaltojo karo pabaigos branduoliniai ginklai nekėlė tiek daug ne-

rimo, kaip šiais metais, kalbėjo JT vadovas. Jis neįvardijo konkrečių šalių, tačiau veikiausiai turėjo omenyje konfliktą su Šiaurės Korėja.

Nerimą A. Guterres kelia ir klimato kaita. „Klimato kaita yra greitesnė už mus“, – pabrėžė jis. Nelygėbė esą vis didės, o tai lydės rimti žmogaus teisių pažeidimai. Be to, smarkiai daugėja ksenofobijos ir nacionalizmo.

D. Trump ragina kelti pašto kainas

Washingtonas (Alfa.lt) – JAV prezidentas sukritikavo „Amazon“ ir paragino šalies pašto tarnybą kelti pristatymo kainas. „Kodėl Jungtinių Valstijų pašto tarnyba, kasmet prarandanti daugybę milijardų dolerių, prašo tokių mažų pristatymo kainų už „Amazon“, dėl ko jie tampa vis turtingesni, o pašto tarnyba kvailesnė ir neturtingesnė? Už pristatymą reikia prašyti

daug daugiau“, – rašė JAV prezidentas.

JAV pašto tarnyba yra nepriklausoma Federalinės valdžios agentūra ir savo veiklos išlaidoms mokesčių mokėtojų pinigų negauna. Pašto tarnyba sudaro svarbią dalį JAV pristatymų verslo, kurio vertė siekia 1,4 trln. dolerių. Šiame versle taip pat svarbią dalį užima tokios įmonės kaip „FedEx“ ar „United Parcel Service“ (UPS).

Indijos musulmonai nebesiskirs per „Skype“

New Dehlis (ELTA) – Indijos vyriausybė perdavė parlamentui svarstyti įstatymo projektą, kuriame numatoma uždrausti musulmonams skirtis su žmonomis neįforminus atitinkamų dokumentų.

Pagal tradiciją, musulmonas turi tris kartus ištarti žodį „talak“, reikšiantį „skyrybos“, kad išsiskirtų su žmona. Tokiu būdu nutraukti santuo-

kas galima ir per programas „Whats App“ arba „Skype“.

Indijos musulmonės skundžiasi, kad tokia tradicija pažeidžia jų teises ir palieka išsiskyrusias moteris be pragyvenimo lėšų. Jos kreipėsi į Aukščiausiąją teisimą, prašydamos pripažinti neteisėtomis skyrybas, jeigu jos nėra oficialiai įformintos.

Neramina magnolijos prie Baltųjų rūmų likimas

Washingtonas (1 pus-lapis.lt) – Amerikiečiams neduoda ramybės prie Baltųjų rūmų augančios 180 metų magnolijos likimas. Didžiąją jos dalį teks pašalinti, nes magnolija dėl amžiaus silpsta ir, nepaisant visų atramų, gresia išvirsti.

Magnoliją 1835 metais pasodino tuometis JAV prezidentas Andrew Jackson.

Dalį magnolijos greičiausiai teks pašalinti. Jim Lo Scalzo, EPA nuotr.

VERSLO NAUJIENOS

Pelningos verslo idėjos

Verslas prasideda nuo idėjos. Siūlo-me pradėti nuo kuo paprastesnės idė-jos, kuri išspręstų konkrečią problemą, su kuria susiduria žmonės (jūsų po-tencialūs klientai). Pateikiame pen-kioliką perspektyvių verslo idėjų.

Vaikų priežiūros namai. Atidaryti vaikų priežiūros įstaigą yra pats ge-riausias būdas suderinti asmeninį bei darbinį gyvenimus, ypač jeigu turite mažą vaiką ar kūdikį. Tikėtina, jog ne-tolimoje aplinkoje dar yra nors keli tė-vai, kurie daug dirba, todėl negali die-ną prižiūrėti vaikų patys.

Kiemo darbai. Didžioji dauguma individualių namų savininkų nupjau-na žolę, bet jie nebūtinai atlieka kitus darbus, antai gelių sodinimas, sodo priežiūra, lapų rankiojimas, sniego nukasimas, kalėdinių papuošalų už-dėjimas ir nuėmimas. Į šį verslą patekti galima gana greitai.

Pavedimo paslaugos. Dabar žmo-nės užimti. Tarp ilgų darbo valandų ir miego, dar reikia paruošti valgį, rū-pintis kitais smulkiais darbais: valy-mas, sąskaitų apmokėjimas ir pan. Būkite kažkam reikalingas ir žodis apie jus netrukus išplis.

Kompiuterių priežiūra. Esate tech-nologiškai išprusęs? Jeigu mėgstate „krapštinėtis“ su išmaniaisiais ir kom-piuteriais, turite daug galimybių tiek-ti kompiuterių priežiūros paslaugas: ugniasienių instaliavimas, kompiute-rio pagreitinimas, programinės įran-gos diegimas ir kita.

Valymo paslaugos. Galbūt jūs vienas iš tų pedantiškų „tvarkinguo-lių“, kurie mėgsta valyti namus? Jei-gu taip, tikėtina, jūs sėdite ant aukso kasyklos. Visuomet yra žmonių, ku-riems reikia truputį pagelbėti su vi-daus ruoša. Tapkite patikimu pagal-bininku.

Ekonomiškos energetikos kon-sultantas. Privatūs ir juridiniai as-menys nuolatos ieško būdų, kaip su-mažinti ir taip augančias išlaidas. Jei-gu jus domina ekologiški sprendimai – o galbūt dar turite patirties statybų versle – galite patarti, kaip įsidiegti ir ekonomiškai prižiūrėti namų ūkį.

Daiktų perdirbimas. Plienai, va-ris ir nebenaudojamo kompiuterio komponentai gali būti šio to verti. Ta-čiau vidutinis namų ūkio savininkas ne visuomet žino, kur ir kaip galėtų at-duoti savo daiktus perdirbimui. Efe-ktyvi reklama laikraštyje ir mikroau-tobusas – viskas, ko jums reikia, jog pradėtumėte šį verslą.

Darbas su augintiniais. Jeigu jums patinka gyvūnėliai ir esate žmo-

gus, kuriuo pasitiki aplinkiniai, tuo-met įgyvendinti šią verslo idėją jums nebus sunku. Kuo labiau patenkinti jūsų klientai, tuo grečiau augs pats verslas. Galimos paslaugos: vedžioji-mas, priežiūra, dresavimas bei kita.

Virtualus asistentas. Jeigu turite patirties administravimo darbe, ta-čiau norite būti nepriklausomas – tai galimybė kaip tik jums. Virtualūs asis-tentai gali dirbti nuotoliniu būdu ir pa-vaduoti įmonės vadovą atliekant visus smulkius darbus, kaip bendravimas su klientais ar sąs. faktūrų išrašymas.

Buhalterijos paslaugos. Labai re-tas verslas gali gyventi be buhalterio. Tik vietoj to, jog samdytų jį pilnu eta-tu, daug ekonomiškiau užsisakyti buhalterijos paslaugas iš šalies.

Vertimo paslaugos. Daugelis įmo-nių negali samdyti vertėją, tačiau karts nuo karto prireikia jo paslaugų. Kaip ir buhalteriai, vertimai tampa vis paklausesne preke, nes rinkos tampa tarptautinės ir tenka dažniau ben-drauti su partneriais bei klientais už-sienyje. Tikėtina, šiame versle darbo turėsite daugiau nei reikia.

Sąnaudų mažinimo paslaugos. Ar pastebėjote, jog mobiliojo ryšio operatoriams ir interneto tiekėjams dažnai permokate? Tačiau neturite laiko kreiptis į tiekėjus, derėtis su jais. Padėkite žmonėms sutaupyti, o mainais, tarkim, pasiimkite 50 proc. su-taupytų pinigų.

Socialinių medijų konsultacijos. Jeigu esate „Google“ ir „Facebook“ kartos žmogus, tikėtina, dalyvavimas socialinėje medijoje jums toks pat įprastas, kaip ir kvėpavimas. Tuomet padėkite konservatyvių pažiūrų įmo-nėms įsitraukti į socialinę mediją, iš-naudoti jos galimybes verslui.

Tekstų rašymo paslaugos. Kiek-vienas internetinės svetainės savi-ninkas jums prisipažins, jog jiems žut-būt reikia vieno dalyko – naujo turinio. Paieškos sistemos labiau linkusios in-deksuoti naujo turinio siūlančias sve-taines. Problema – šių bendrovių va-dovai neturi laiko ir/ar įgūdžių turi-niui kurti. Šios prekės paklausa atei-tyje augs.

Rūpinimasis vyresniais žmonė-mis. Nebūtina turėti medicininės pa-tirties, kad galėtumėte prižiūrėti vy-resnius žmones. Daugybė šių žmonių norėtų gyventi savarankiškai, tačiau dažnai prireikia tik šiek tiek pagalbos, antai apmokant sąskaitas, apsipirki-nėjant, kita. Šeimos taip pat džiaugia-si, kad galima patikėti žmogaus prie-žiūrą kitam.

„Verslas. In“

Amerikiečiai dosnūs nereikalingoms dovanoms

Kiekvienas amerikietis per metus gauna mažiausiai vieną visiškai ne-reikalingą dovaną, vidutinė tokios do-vanos kaina – 49,5 dolerio.

JAV piliečiai kasmet išleidžia 16 milijardų dolerių daiktams, kurie pa-skui dulka lentynose arba atsiduria šiukšlių dėžėje.

Beveik ketvirtadalis apklaustųjų pareiškė, kad blogiausias dovanas jiems dovanoja draugai, ir tik 5 pro-centai skundėsi niekam tikusiomis vyresnybės dovanomis. 7 procentai tyrimo dalyvių prisipažino patys do-

vanoję artimiesiems daiktus, žinoda-mi, kad dovanos jiems nepatiks.

Žmonės dažniausiai klysta iš-rinkdami drabužius ir aksesuarus – 46 procentai apklaustųjų įvardijo juos tarp nereikalingiausių daiktų, gautų per šventes. Po jų buvo minimi namų apyvokos reikmenys, kosmetika ir kvepalai.

Įdomu tai, kad geriausios dovanos, amerikiečių nuomone, yra susijusios su muzika – jos nepatiko tik 3 procen-tams apklausos dalyvių.

ELTA

Bitkoino vertė gali kristi iki nulio

Bitkoino vertė gali kris-ti iki nulio, jeigu kriptova-liuta nebus pradėta naudoti kaip atsiskaitymo priemo-nė, mano JAV banko „Mor-gan Stanley“ analitikai.

„Jeigu niekas nepriims bitkoinų kaip mokėjimo priemonės, tuomet jų vertė bus lygi nuliui“, – pareiškė banko analitikas James Fau-cette.

„Morgan Stanley“ duo-menimis, iš 500 didžiausių pasaulio elektroninių parduotuvių bit-koinus šiuo metu priima tik trys.

Banko ekspertai taip pat atkreipia dėmesį į nedidelę prekybos kriptova-liuta apyvartą. Pasaulio valiutos rin-

Dovanų čekiai – gelbėja nuo nereikalingų pirkinių. „www.flickr.com“ nuotr.

koje kasdien atliekama operacijų už 5,4 trln. JAV dolerių, tuo tarpu prekybos kriptovaliuta dienos apyvarta sudaro apie 3 mlrd. JAV dolerių.

BNS

JAV „World Courier“ kuriasi Vilniuje

Pasaulinė įmonė „World Courier“ kuriasi Lietuvoje.

„Flickr“ nuotr.

Vienos didžiausių JAV vaistų pla-tinimo grupės „AmerisourceBergen“ antrinė logistikos bendrovė „World Courier“ žengia į Lietuvą – ji įkūrė biu-rą Vilniuje, kur steigs regiono finan-sinių paslaugų centrą ir plėtos logis-tikos paslaugas.

„World Courier“ atsižvelgė į vis di-dėjantį užsakymų srautą Baltijos re-gione. Lietuva yra tiesiog tobula vieta mūsų veiklai. Čia gerai išvystyta lo-gistikos infrastruktūra, šalis tapo til-

tu į kitas Baltijos valstybes, Lenkiją, Skandinavijos valstybes, Baltarusiją ir Rusiją”.

Bendrovė nenurodo, kiek ji in-vestuos Lietuvoje ir kiek įdarbins žmonių.

Pasaulinė specializuotos logistikos bendrovė „World Courier“ visame pa-saulyje turi 140 biurų, maždaug 2,5 tūkst. darbuotojų. Ji kuria logistikos ir tiekimo grandinės programas.

BNS

Lietuvos bendrovės vertina korupciją

Naujausias tyrimas parodė, kad penktadalis Lietuvos įmonių korupciją laiko problema, o didžioji dauguma bendrovių mano, kad korupcijos mas-tas šalyje yra didelis.

80 proc. apklaustų Lietuvos ben-drovių mano, jog korupcija šalyje yra plačiai pasklidusi. Latvijoje taip pat manančių įmonių yra 76 proc., Estijo-je – 52 proc., o visoje Europos Sąjungoje (ES) šis rodiklis siekia 67 procentus.

Vos 21 proc. Lietuvos įmonių mano, jog korupcija yra problema. Šis rodiklis yra dar mažesnis Latvijoje ir Estijoje – atitinkamai 19 proc. ir 16

proc., o visoje ES jis sudaro 37 pro-centus.

Labiausiai korupcija verslas ne-patenkintas Rumunijoje – 85 proc. įmonių mano, jog tai yra problema, o mažiausiai – Danijoje, kur taip mano vos 2 proc. bendrovių.

Visoje ES 31 proc. bendrovių teigė, jog korupcija per pastaruosius trejus metus sutrukdė laimėti viešąjį pirkimą. Lietuvoje šis rodiklis siekia 26 proc., Latvijoje – 37 proc., o Estijoje – 29 procentus.

Alkas.lt

Euro ir kitų valiutų santykiai (2017 metų sausio 3 d.)

- 1 USD (JAV doleris) – 0,83 €
- 1 AUD (Australijos doleris) – 0,65 €
- 1 CAD (Kanados doleris) – 0,66 €
- 1 GBP (Didžiosios Britanijos svaras sterlingų) – 1,12 €
- 1 NZD (Naujosios Zelandijos doleris) – 0,59 €

Kaunas paminklais įamžino garsius lietuvius

ALGIS VAŠKEVIČIUS

Didžiųjų metų švenčių išvakarėse Kaune atidengti paminklai garsiam lietuviui, semiotikos pradininkui Algirdui Juliiui Greimui, taip pat kalbininkui, lietuvių bendrinės kalbos kūrėjui Jonui Jablonskiui. Kūčių dieną Aleksote koplytstulpiu įamžinti ir broliai Vailokaičiai – Vasario 16-osios akto signataras Jonas Vailokaitis ir kunigas Juozas Vailokaitis.

2017 metais minimos šimtosios semiotiko, kalbininko, mitologo, eseisto, vieno žymiausių šiuolaikinės semiotikos atstovų, Paryžiaus semiotikos mokyklos įkūrėjo A. J. Greimo gimimo metinės. Šie metai, minint 100-ąsias gimimo metines, paskelbti A. J. Greimo metais, o UNESCO šią datą įtraukė į pasaulio kultūrai, švietimui, mokslui, istorinei atminčiai svarbių sukačių sąrašą. LR Seimas taip pat paskelbė 2017 metus Algirdo Juliaus Greimo metais.

Naujasis paminklas, kurio statybą inicijavo Lietuvos sąjūdžio Kauno taryba, iškilo Kauno centre, prie Vytauto Didžiojo universiteto (VDU), kuriame teisę 1934–1935 metais studijavo A. J. Greimas. Šiame universitete konstitucinę teisę jam dėstė rektorius, Aukščiausiojo Teismo teisėjas Mykolas Rioneris, logiką – mąstytojas Vosylius Sezemanas, o viduramžių krikščioniškąją filosofiją – garsus rusų filosofas Levas Karsavinas. Pirmaisiais metais A. J. Greimas VDU taip pat dar studijavo Lietuvos teisės istoriją, romėnų teisę, politinę ekonomiką, socialinę žemdirbystės istoriją, psichologiją, vokiečių ir rusų kalbas.

Pasak A. J. Greimo biografiją parengusio mokslininko, Jungtinių Amerikos Valstijų Purdue universiteto Indianoje profesoriaus Thomas F. Broden, semiotikos pradininkas Kauną prisiminė kaip kosmopolitinį miestą, kuriame susipažino su įvairius pasaulio kraštus jau aplankiusiais studentais. „Lietuva formavo jo asmenybę ir tapatybę, suteikė jam rimtą humanitarinį išsilavinimą, įteigė jam europinio folkloro tradiciją ir poetinę prasmę, idieigė jam išpareigojimą įsijungti į vykstantį tautinės kultūros ir bendruomenės kūrimą“, – apibendrinio T. F. Broden. A. J. Greimas yra palaidotas Kaune, Petrašiūnų kapinėse.

„Algirdas Julius Greimas neabejotinai yra vienas žymiausių lietuvių kilmės humanitarų pasaulyje. Jo įamžinimas šalia universiteto, kuriame jis studijavo, yra daugiau nei simboliškas. Tai priminimas studentams ir dėstytojams apie neeilinę asmenybę. Džiaugiamės galėję prisidėti prie jos įamžinimo“, – sakė paminklo atidengimo proga Kauno vicemeras Simonas Kairys.

Iš granito ir bronzos sukurto psichologinio A. J. Greimo portreto autorius Stasys Žirgulis pabrėžė, jog šalia monumonto ant pievelės esantis kitas jo meno kūrinys „Pirmykštis kirvukas“ sukuria įdomią kompoziciją.

„Tai mano studento diplominis darbas, ir, manau, puikiai išiliejantis į bendrą kompoziciją. A. J. Greimas buvo semiotikos pradininkas, šis kirvukas taip pat žymi savotišką pradžią“, – sakė S. Žirgulis. Vienas iš paminklo idėjos iniciatorių, Kauno valstybinio choro vadovas profesorius Petars Bingelis teigė, kad „šios asmenybės įamžinimas Kaunui priduos dar daugiau svorio“.

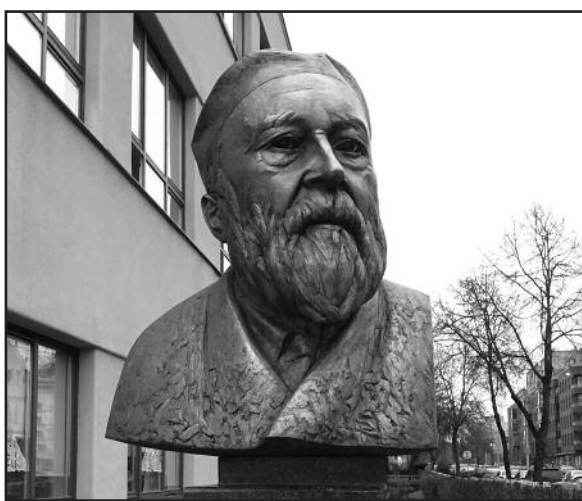
Praėjus vos porai dienų, Laikinąją sostinę papuošė dar vienas paminklas – šikart žymiausia bendrinės lietuvių kalbos normintojui ir kūrėjui Jonui Jablonskiui. Iš granito ir bronzos pagamintas monumantas pastatytas kalbininko vardu pavadintos gimnazijos prieigose, visai šalia Kristaus Prisikėlimo bažnyčios.

„Idėjos įgyvendinimas šiek tiek užtruko ir pastaruosius penkerius metus buvo renkamos ne tik lėšos, bet ir svarstoma, kur galėtų būti pastatytas paminklas. Mano galva, šiandien parinkta graži, atvira erdvė, čia pat ir Prisikėlimo bažnyčia. Kauno miesto savivaldybės parama, pozityvus mero nusiteikimas atliko labai svarbų vaidmenį tam, jog paminklas išvystų dienos šviesą“, – teigė vienas iš paminklo pastatymo iniciatorių, J. Jablonskio anūkas profesorius Vytautas Landsbergis.

Pasak V. Landsbergio, kaip atrodys paminklas, vieni pirmųjų pamatė Jablonskių giminės atstovai

Naujajame paminkle A. J. Greimui – ir žinoma jo citata. Šalia paminklo puikiai tinka ir ankstesnis skulptoriaus darbas, vaizduojantis pirmykštį kirvuką.

Paminklas J. Jablonskiui atsirado prie jo vardo gimnazijos. A. Vaškevičiaus nuotraukos

per suvažiavimą kalbininko gimtinėje Šakių rajone, Rygiškiuose. Skulptoriaus Mindaugo Šnipo darbas visiems iš karto paliko gerą įspūdį.

„Labai gražiai sutampa, kad, ruošdamiesi minėti Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmetį, mes galime pagerbti vieną jos kūrėjų. Jonas Jablonskis buvo ne tik mūsų gimtosios lietuvių kalbos tyrinėtojas, bet ir jos gydytojas, ugdytojas, sodininkas, rūpintojas, taisyklių atradėjas ir daugelio nepaprastai reikalingų naujų žodžių kūrėjas. Mažai kas pamąsto, kad šiandien kalbame, rašome, svajojame ir baramės, ir politikuojam, dainuojam J. Jablonskio sutvarkyta, sunorminta bei praturtinta kalba“, – su Kauno meru Visvaldu Matijošaičiu atidengdamas paminklą kalbėjo Kauno miesto garbės pilietis prof. V. Landsbergis.

V. Matijošaitis sakė, kad šiuo paminklu yra įprasminama tai, kas Lietuvai ir Kaunui labai brangu. Paminklo statyba kartu su Kauno miesto savivaldybe rūpinosi VDU ir 2014 metais įkurta asociacija.

1860 metais Šakių rajone, Kubilėliuose gimęs J. Jablonskis nuo 1919 m. apsigyveno Kaune, trejus metus nuo 1922-

Per Kūčias atidengtas Vailokaičių koplytstulpis. Iškilnėse dalyvavo Aleksoto bendruomenės centro nariai, Aleksoto šauliai, ansamblis „Svirbė“, kiti Aleksoto parapijiečiai.

Aleksonio bendruomenės centro archyvo nuotr.

ųjų skaitė lietuvių kalbos paskaitas tuometiniame Kauno universitete (dabar – Vytauto Didžiojo universitetas). Vienas žymiausių ir labiausiai nusipelnusių kalbininkų mirė 1930 metais ir taip pat buvo palaidotas Petrašiūnų kapinėse.

Grudžio 24-ąją Kaune, Aleksoto Šv. Kazimiero bažnyčios šventoriuje atidengtas ir koplytstulpis Juozo ir Jono Vailokaičių atminimui. Broliai Vailokaičiai 1921 m. dovanojo žemės sklypą Aleksoto Šv. Kazimiero bažnyčios statybai. Atidengiant koplytstulpį šv. Mišias aukojo klebonas Valius Zubavičius, renginyje dalyvavo liaudiškos muzikos ansamblis „Svirbė“.

Jonas Vailokaitis buvo vienas jauniausių Lietuvos Tarybos, pasirašiusios Vasario 16-osios aktą, narių. Jo brolis kunigas Juozas Vailokaitis 1920–1922 m. buvo Steigiamojo Seimo atstovas, priklausė Lietuvos krikščionių demokratų partijos frakcijai, vėliau – Pirmojo ir Antrojo Seimo atstovas.

Po Pirmojo pasaulinio karo Vailokaičiai įsigijo žlungantį brolių Šmitų metalo gaminių fabriką Šančiuose ir jį reorganizavo į AB „Metalas“, 1919 m. su broliu, remiant kunigijai ir Lietuvos krikščionių demokratų partijai, įsteigė „Ūkio banką“. 1923 m. Jonas ir Juozas Vailokaičiai įsteigė AB „Palemonas“ – plytų fabriką prie Palemono geležinkelio stoties, įsteigė eksporto bendrovę „Maistas“, padėjo įkurti žemės ūkio kooperatyvų susivienijimą „Lietūkis“, buvo AB „Eksportas ir importas“, AB „Cukrus“ steigėjai ir dalininkai.

Broliai apie 15 procentų gautojo pelno skirdavo labdarai, studentijai šelpti. Vien tik 1924 m. „Ūkio bankas“ išdalino 150 000 litų Lietuvos universiteto studentų stipendijoms. Kauno Aleksoto rajone jie taip pat padovanojo 16 hektarų sklypą būsimiems VDU Fizikos ir chemijos instituto rūmams.

Lietuvą užėmus Raudonajai armijai, Juozas Vailokaitis buvo ištremtas į Rusijos Altajaus kraštą. Į Lietuvą jis grįžo 1953 m. ir iki mirties klebonavo Paštuvos Šv. Barboros bažnyčioje. Jis palaidotas Paštuvos kapinėse, kur 2007 m. rugpjūtį greta jo kapo perlaidoti ir brolio Jono Vailokaičio palaikai.

Jonas Vailokaitis, prasidėjęs sovietų okupacijai, 1940 m. liepos 3 d. pasitraukė į Vokietiją, su šeima gyveno Berlyne, po to persikėlė į Blankenburgą.

Jis dalyvavo Vokietijos lietuvių visuomeniniame gyvenime, padėjo kurti Lietuvos aktyvistų frontą, stengėsi padėti pabėgėliams iš Lietuvos, buvo išrinktas Lietuvių sąjungos garbės teismo pirmininku. Mirė 1944-ųjų gruodį. 1947 m. jo žmona su vaikais išvyko į JAV, gyveno New Jersey valstijoje.

2017 neįtikėtinų rekordų metai

Gausiausia riešutų gliaudyklių kolekcija. Arno Jurskio nuotr.

Atkelta iš 9 psl.

Abiem instrumentams gaminant naudoti beržo ir raudonmedžio medienos deriniai, padengti akriliniu laku, o valo stygų skambesys derinamas metalo varžtais. Gausiausią riešutų gliaudyklių kolekciją per 16 metų surinko vilnietis Arnas Jurskis. Jo kolekcijoje 8011 gliaudyklių padarytų iš skirtingų medžiagų. Tai – įvairių metalų, medžio, porceliano ir dramblio kaulo visų kevalų traiškymo būdų – svirtiniai, kryžminiai, sukami, smūginiai eksponatai iš 34 šalių 5 žemynų. Iš jų seniausia yra XV a. gliaudyklė iš Prancūzijos, didžiausia ir sunkiausia 1,35 m aukščio, 15,65 kg masės bei mažiausia – 1,3 cm dydžio gliaudyklės iš Vokietijos.

Penkis šimtmečius aprėpianti kolekcija atspindinti kitusius socialinius, kultūrinius, kulinarinius žmonių įpročius dabar keliama į steigiamą gliaudyklių muziejų Vilniuje.

Ypatingais sugebėjimais pasižymėjo aštuonmetis vilnietis Joris Jokubauskas. Jis tapo ilgiausiu per 1 minutę suskaičiuotų atsitiktinių skaičių sekų rekordininku, teisingai suskaičiavusiu 130 vienženklių, 74 dviženklių ir 32 triženklius sveikus skaičius besikeičiančius ekrane atitinkamai kas 0,46, kas 0,81 ir kas 1,875 sekundes. Už šį pasiekimą jis įrašytas į Lietuvos rekordų ir Lietuvos vaikų rekordų knygas.

Kitu rekordininku įrašytu į abi rekordų knygas tapo kaunietis Austis Juozaitis kaip jauniausias brošiūros autorius. Kai Austis buvo 6 metų 8 mėnesių 3 dienų amžiaus pagal jo rašinius ir panaudojusi jo piešinius „Smaltijos“ leidykla išleido jo 28 puslapių knygelę „Nuostabi vaikystė“.

Lietuvos rekordų knygos skyrius „Apranga“ per metus pasipildė trimis rekordais. Kaziuko mugėje Vilniuje

kovo 3 d. tautodailininkas Virgilijus Vaičiūnas iš Kiauleikių k. (Kretingos r.) restorano „Marceliukės klėtis“ užsakymu iš drebulės išdrožė didžiausias klumpes. Jos yra 2,29 m ilgio ir 42 cm aukščio. Tokias klumpes galinčiam avėti milžinui Šiaulių profesinio rengimo centro Prekybos ir verslo skyriaus mokiniai ir mokytojai pagal Renatos Veršinskienės sumanymą iš įprasto dydžio 491 džinsinių kelnų gegužės 19 d. pasiuvo 70,38 m ilgio, 2,66 m liemens apimties ilgiausias džinsines kelnas, o Pivašiūnų (Alytaus r.) gimnazijoje Alytaus r. visuomenės sveikatos biuro specialistai, mokytojai ir mokiniai iš 55,5 m² dydžio popieriaus lapo išlankstė didžiausią lankstytinę kepurę. Ji buvo 3,65 m ilgio, 61,5 cm aukščio ir vienu metu po ja sutilpo dviejų pradinių klasių mokiniai.

Didžiausias iš žmonių sudaryto ženklų rekordas 2017 m. gerintas du kartus. Vilniuje Balsiuose 606 žmonės susikibę rankomis atkartojo saulės piešinį. Taip paminėta Vaikų gynimo dieną ir Balsių bendruomenės 15 metų veiklos sukaktis, tačiau didžiausiu iš žmonių sudarytu ženklu rugsėjo 29 d. pripažintas 31,65 ir 26,6 m įstrižainių 1173 panevėziečių širdies ženklas sudarytas minint Pasaulinę širdies dieną ir norint atkreipti dėmesį į širdies ir kraujagyslių ligų mastą renginyje „Aš myliu savo širdį“ vykusiame Panevėžio „Vyturio“ progimnazijos stadione.

2017 metus galima vadinti nuostabių ir kaip visada neįtikėtinų rekordų metais. Tai rodo paskutiniai Kalėdiniai renginiai, o jų rekordų registravimas jau laukia eilės.

Nuostabių, neįtikėtinų rekordų ir dar geresnių 2018 metų Jums linki agentūra „Factum“ prie Lietuvos kultūros fondo.

2017 m. gruodžio 20 d.

Ilgiausios kelnės. Ramūno Snarskio nuotr.

PLB Lituanistikos katedros Iliñojaus universitete Čikagoje metai

DAIVA LITVINSKAITĖ

Artėjant metų pabaigai skaičiuojame nuveiktus darbus. Su „Draugo“ skaitytojais norime pasidalyti per 2017 metus nuveiktais PLB Lituanistikos katedros darbuotojų darbais. Pirmiausia, katedros darbuotojų skaitymos paskaitos. Pavasario semestrą buvo skaitytas antrasis lietuvių kalbos lygis ir lietuvių literatūros kursas. Šiuos kursus dėstė dr. Daiva Litvinskaitė, juos lankė 25 studentai. Lietuvių kultūros kursas nebuvo skaitytas, nes pavasario semestrą profesorius Giedrius Subačius buvo išvykęs kūrinių atostogų (būdamas Lietuvoje jis baigė rašyti savo naują monografiją *Simono Daukanto Rygos ortografija (1827–1834)*, skaitė įvairių paskaitų Vytauto Didžiojo universitete, Nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje, Biržų krašto muziejuje ir kitur).

Rudenio semestrą PLB Lituanistikos katedra pasiūlė du lietuvių kalbos lygius (pirmąjį ir trečiąjį), lietuvių kultūros kursą ir lietuvių literatūros kursą. Šį semestrą kursus lankė 69 studentai. Svarbu paminėti, kad lietuvių kalbos ir literatūros kursai finansuojami Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšomis pagal Vilniaus universiteto vykdomą projektą „Užsienio balistikos centrų ir Lietuvos mokslo ir studijų institucijų bendradarbiavimo stiprinimas“. Šio projekto trukmė – 6 metai (2015–2021 m. rugpjūčio 21 d.).

Kiekvieną semestrą, jei tik yra galimybė, į lietuvių kultūros kursą yra pakviečiami svarbūs lietuvių kultūros, istorijos ar politikos atstovai, tyrėjai. Šiais metais studentai susitiko su Čikagoje viešėjusia Dalia Cidzikaite, kuri studentams pristatė knygą *We Thought We'd Be Back Soon*. Cidzikaitė yra viena iš trijų šios knygos bendra autorių (kartu su Dalia Stakė Any-

sas ir Laima Petrauskas VanderStoep). Lietuvių bendruomenei paskaitą skaitė profesorius Subačius. Su klausytojais jis pasidalijo savo naujausiais tyrimais ir paieškomis jaunavedžių, kuriuos savo romane *Džiunglės* aprašė Uptonas Sinclairis.

Be paskaitų katedros darbuotojai vykdo kitus akademinis darbus: Subačius vadovauja žurnalui „Lituanus“, yra žurnalo „Archivum Lithuanicum“ vyriausias redaktorius (2017 išleistas 19 tomas). Šio straipsnio autorė yra žurnalo „Lituanus“ vyriausio redaktoriaus pavaduotoja.

Džiugu, kad šiais metais katedroje tyrimus atlieka UIC universiteto projekto LASURI stipendininkė Augustė Baltrimavičiūtė. Ji studijuoja istoriją ir domisi dvidešimtojo amžiaus lietuvių migracija. Pagal projekto reikalavimus ji ieško medžiagos savo tyrimams katedros darbuotojų sukauptoje laiškų duomenų bazėje, tuo pačiu padeda kaupti ranka rašytus dokumentus, verčia jų lietuviškas santraukas į anglų kalbą. Kitų metų pavasario semestrą ji rašys atsiskaitomą darbą, kurį skaitys AABS konferencijoje.

Prie laiškų projekto darbuojasi ir Lietuvių kultūros kurso profesoriaus asistentė Evelina Rickevičiūtė. Ji padeda versti laiškų dalis ir kitus dalykus į anglų kalbą. Studentę remia Lietuvių Fondas.

Taip pat norime pasidžiaugti, kad du šių metų lietuvių kalbos studentai – Martynas Skučas ir Augustė Baltrimavičiūtė – laimėjo Lietuvių Fondo stipendiją lietuvių kalbą studijuojantiems studentams.

Pavasario semestrą PLB Lituanistikos katedra siūlo šiuos kursus: lietuvių kalbos antrąjį ir ketvirtąjį lygius, lietuvių literatūrą ir lietuvių kultūros kursą ir Europos standartinių kalbų istorijos kursą.

Lietuvių literatūros kursą klausę studentai Augustė Baltrimavičiūtė ir Martynas Skučas su Dalia Litvinskate (d.).

SVEIKATA

Galvos svaigimas

GYD. ONA RADZEVIČIENĖ

Turbūt retas žmogus nėra patyręs galvos svaigimo (žinoma, turime galvoje ne alkoholio poveikį). Kartais galva pradeda svaigti staiga atsistojus po ilgesnį laiką pasilenkus trukusio fizinio darbo, o kartais galvos svaigimas gali būti kur kas intensyvesnis, sukeliantis pykinimą ar net vėmimą. Šiame straipsnyje aptarsime, kas tai yra galvos svaigimas, kokios jo rūšys, priežastys, o taip pat patarsime, kaip elgtis, pradėjus galvai svaigti.

Galvos svaigimas. Kas tai yra?

Galvos svaigimas – tai nemalonus erdvės ir judėjimo suvokimo sutrikimas. Tai būseną, kai sutrinka žmogaus pusiausvyra. Galvos svaigimo metu gali atsirasti įvairios būklės, pradedant silpnumu, alpimu, baigiant pusiausvyros praradimo pojūčiu, kai ima rodytis, kad žemė slysta iš po kojų, kad viskas aplinkui sukasi. Kartais žmonėms galvos svaigimas atsiranda staiga, ir tai atsitinka pirmą kartą, kartais šis nemalonus pojūtis vargina nuolatos. Dažniausiai galvos svaigimu skundžiasi vyresnio amžiaus žmonės. Galvos svaigimas dažniausiai būna susijęs su vidinės ausies, kurioje yra vestibulinė sistema, sutrikimais, o taip pat su smegenų struktūrų, atsakingų už pusiausvyrą, pakitimais.

Galvos svaigimo rūšys

➤ Gėrybinis paroksizminis *vertigo* – tai periferinės rūšies galvos svaigimas. Tai toks pojūtis, tarsi aplinkui viskas siūbuotų, banguotų, atrodo, kad svaigulys susijęs su aplinkos nestabilumu. *Vertigo* metu prarandama pusiausvyra (einant kūnas traukiamas į vieną pusę), atsiranda pykinimas, vėmimas, galvos skausmai, cypimas ausyse, prakaitavimas, stebimi nevalingi akių obuolių judesiai (*nystagmus*). *Vertigo* atsiranda dėl vidinės ausies problemų, taip pat labirinto, – organo, atsakingo už pusiausvyros palaikymą, pažeidimo. *Vertigo* taip pat stebimas, kuomet vidinėje ausyje susikrystalizuoja mažytės kalcio dalelės, sutrinka nervinių impulsų perdavimą į smegenis, kas ir sąlygoja pusiausvyros sutrikimus.

➤ Kraujagyslinės kilmės *vertigo* – dar kitaip vadinamas galvos svaigimas prieš alpimą. Jis išsivysto esant širdies ir kraujagyslių veiklos sutrikimui (dėl širdies veiklos sutrikimo, infarkto, insulto ar gausaus nukraujavimo), kuomet sutrinka smegenų kraujotaka ir sumažėja specifinių smegenų sričių aprūpinimas krauju. Tačiau tokiu atveju paprastai būna ir kitų požymių, tokių, kaip krūtinės skausmas, širdies plakimas, kalbos sutrikimas, regėjimo sutrikimas, pusiausvyros praradimas ir daugelis kitų.

➤ Pusiausvyros sutrikimas (nestabilumas, nestabili eiseną) – kai jaučiama, kad yra labai reali pagriuvimo grėsmė. Šio tipo galvos svaigimas yra su-

sijęs su alkoholio ar narkotinių medžiagų vartojimu. Jo metu yra pojūtis, kad labiau svaigsta kūnas ir galūnės nei galva.

➤ Psichogeninis svaigimas, kurį sukelia baimės jausmas, emocinis sutrikimas. Jis atsiranda sergant įvairiais psichikos sutrikimais (depresija, nerimu, panikos atakų metu). Žmogus dažniausiai skundžiasi, kad jam akyse mirga ar tamsu.

Priežastys

Daug vyresnio amžiaus žmonių skundžiasi, kad jaučia galvos svaigimą keldamiesi iš lovos. Galvos svaigimas gali atsirasti persirgus gripu, peršalimo ligomis, esant alergijai. Galvos svaigimą gali sukelti arterinį kraujo spaudimą reguliuojantys vaistai, raminamieji, migdomieji, antidepresantai, diuretikai, o taip pat kai kurie antibiotikai. Galvos svaigimas dažnai atsiranda panikos metu, nes žmogus, pats to nesuvokdamas, kvėpuoja per dažnai ir per giliai.

Dažna galvos svaigimo priežastis yra sutrikęs smegenų aprūpinimas krauju ir deguonimi. Tai atsitinka, kai staiga nukrenta kraujo spaudimas, kai žmogus ilgą laiką vėmė, viduriavo, karščiavo.

Normaliomis sąlygomis galvos smegenų ląstelės labai gerai aprūpinamos krauju ir deguonimi, todėl jos yra ypač jautrios deguonies badui. Daugeliui vyresnio amžiaus žmonių arterijų sienelėse atsiranda sklerotinių pokyčių, blogėja smegenų ląstelių aprūpinimas deguonimi, jose sutrinka medžiagų apykaita. Dėl tokių padarinių atsiranda galvos svaigimas, skausmas, pykinimas, užimas ausyse, sutrinka miegas, pablogėja atmintis.

Galvos svaigimas gali išsivystyti sergant virusinėmis infekcijomis, kuomet stebimas vidinės ausies uždegimas, kurio metu pažeidžiami nervai, perduodantys informaciją iš pusiausvyros aparato į smegenų žievę. Galvos svaigimas taip pat atsiranda sergant lėtiniu ausų uždegimu, esant akių pervargimui, dvejinimuisi, padidėjus akispūdžiui, sergant meningitu, encefalitu. Menjero liga (kai vidinėje ausyje padidėja skysčio), galvos smegenų auglių atveju.

Ar tai pavojinga? Ar reikalingas gydymas?

Nors galvos svaigimas reiškiasi itin nemaloniais pojūčiais, trukdančiais kasdieninę gyvenimo veiklą, tačiau sunkesnių komplikacijų nesukelia. Tai nėra sunki ar pavojinga gyvybei būklė, nors visada reikėtų pasitarti su gydytoju. Atlikęs tyrimus gydytojas išsiaiškins galvos svaigimo priežastis, ir, jei tai bus rimtų ligų sukeltas svaigimas, paskirs atitinkamą gydymą. Dažniausiai paprastas galvos svaigimas, o taip pat ir *vertigo* praeina be gydymo. Kartais *vertigo* prieuolis ištinka vieną kartą ir daugiau nesikartoja bei nestebina liekamųjų požymių. Tai yra dėl to, kad smegenys sugeba prisitaikyti prie vidinės ausies pakitimų, ir surandami kiti mechanizmai palaikyti pusiausvyrą.

Vertigo kartojantis yra skiriama fizinė terapija tam, kad sustiprinti vestibulinę sistemą. Medikams prižiūrint atliekami įvairūs galvos ir kūno judesiai. Jie ypatingai veiksmingi esant vidinėje ausyje kalcio san-kaupoms. Judesių metu šios san-kaupos išstumiamos iš vidinės ausies, ir organizmas jas gali absorbuoti.

Kartais gydytojai priskiria vaistus, mažinančius pykinimą bei svaigimą. Jei *vertigo* priežastis yra infekcija, skiriami antibiotikai ar hormonai. Menjero ligos atveju vartojami šlapimą skatinantys vaistai.

Ypatingai retais atvejais taikomas chirurginis gydymas (esant augliams, smegenų bei kaklo pažeidimams).

Kada būtina kreiptis į gydytoją?

- Kai galvos svaigimą pajutote pirmą kartą;
- Galvos svaigimo priežastis nesuprantama ir nepaaiškinama;
- Galva pradėjo svaigti kitaip nei anksčiau (svaigimo priežastis jums jau buvo nustatyta);
- Būklė blogėja, atsiranda nauji požymiai;
- Galva pradėjo svaigti pradėjus vartoti naujus vaistus.

Profilaktika

Galvos smegenų veiklai ryškia įtaką daro žmogaus intelektas, domėjimasis įvairiais dalykais, noras kuo daugiau sužinoti, pamatyti, išmokti kažką naujo. Tai palaiko žmogaus gyvybingumą, skatina aktyvią protinę veiklą. Galvos smegenų kraujotakai didelę įtaką turi tinkamas mitybos, darbo ir poilsio režimas. Galvos smegenų veiklai neigiamą poveikį turi ilgalaikė nervinė įtampa, skysčių stoka, anoreksija ar bulimija (valgymo sutrikimai), abejotinių dietų laikymasis.

Normaliai ir veiksmingai smegenų veiklai yra svarbus poilsis, kuris kiekvienam asmeniui yra individualus. Poilsis turėtų atitikti žmogaus gyvenimo ritmą. Kiekvieną dieną, nesvarbu, kokio amžiaus jūs esate, patariama bent pusę valandos skirti mankštai. Vyresnio amžiaus žmonėms siūloma po pietų bent valandėlę prigulti, o po to pasivaikščioti gryname ore. Pasivaikščiojus pagerėja ne tik galvos smegenų kraujotaka, bet ir miegas, darbingumas bei atmintis.

Keletas patarimų

➤ vartokite pakankamai skysčių, reguliariai ir sveikai maitinkitės, gerai pailsėkite;

➤ jei vargina galvos svaigimas, stokitės (kelkitės iš lovos) iš lėto, nes svaigimas gali būti susijęs su staigiu kūno padėties pakeitimu;

➤ jei vargina nuolatinis galvos svaigimas, pasistenkite, kad namų aplinka būtų saugi, nes, esant tokiai būsenai, bet kada ir bet kur galite nugriūti;

➤ jei jaučiate nerimą, jums gali padėti pokalbiai su draugais ar su šeimos nariais;

➤ jei galva pradėjo svaigti supantis karuselėse ar sūpynėse, patariama patogiai atsisėsti, kojomis atsiremti į grindis ar į kitą kietą paviršių, užsikimšti ausis ir išsiūreėti ir nejudantį daiktą. Galite giliai kvėpuoti pro burną ir išgerti stiklinę vandens. Po kelių minučių jūsų savijauta pagerės;

➤ jei esate pervargę ar neišsimiegoję, ir, staiga atsistojus, ima svaigti galva, gali būti, kad jūs turite žemą kraujo spaudimą. Patariama atsisėsti, žemai nulenkti galvą, ir galva nustos svaigti. Esant žemam kraujo spaudimui, jums gali padėti aerobikos pratimai, kontrastinis dušas, vitaminingas maistas: riešutai, rupi duona, riebi žuvis, česnakai, žemuogių lapų arbata.

Būkite sveiki!

Paruošta remiantis: www.webMD.com,
www.ligos.sveikas.lt,
„Sveikatos ABC“,
<http://www.sveikaszmogus.lt>

MANO VIRTUVĖ

Šis pyragas labai tiks šaltam žiemos vakarui, prie kavos ar arbatos puodelio, kai vakarojate su draugais arba dviese. Išmėginkite!

Imbierinis pyragas su šokoladu

Tešlai reikės:

- 125 g (4,4 oz) sviesto (minkšto)
- 200 g (7 oz) cukraus
- 1 arb. šaukštelio vanilinio cukraus
- 2 arb. šaukštelių malto džiovinto imbiero
- 2 valg. šaukštų šviežiai sutarkuotos imbiero šaknies
- 4 kiaušinių
- 250 g (8,8 oz) miltų
- 1 šaukštelio kepimo miltelių
- 250 g (8,8 oz) tarkuoto šokolado
- 500 g (17,6 oz) razinų

Glazūrai:

- 150 g (5,3 oz) šokolado

Šokoladą galima sutarkuoti iš anksto, prieš kelias dienas, ir laikyti sandarioje dėžutėje. Razinas galima paruošti iš vakaro – nuplauti, pamirkyti vandenyje, kol suminkštės, nusausinti. Tuomet sukapti arba stambiai sumalti.

Pradedant ruošti tešlą įkaitinti orkaitę iki 180 C (350 F).

Sviestą ištrinti su cukrumi iki purios masės. Po viena, paplakant, sumušti visus keturis kiaušinius. Įmaišyti vanilinį cukrų, džiovintą ir šviežią imbierą.

Miltus persijoti, sumaišyti su kepimo milteliais. Po truputį, dalimis įmaišyti į sviesto-kiaušinių masę. Pabaigoje suberti į tešlą tarkuotą šokoladą ir smulkintas razinas. Išmaišyti.

Kepimo skardą reikėtų pasirinkti didesnę, nes pyragas skanesnis, kai jis nestoras. Skardą iškloti kepimo popieriumi, ištepti sviestu, supilti tešlą ir išlyginti paviršių. Kepti apie 25–30 minučių.

Ataušusį pyragą galima aptepti glazūra – ištirpinti šokoladą vandens vonelėje ir aptepti juo pyragą.

Pastaba: Nuo glazūros pyragas darosi sunkus. Man labiau patinka be glazūros.

Jūsų Indrė

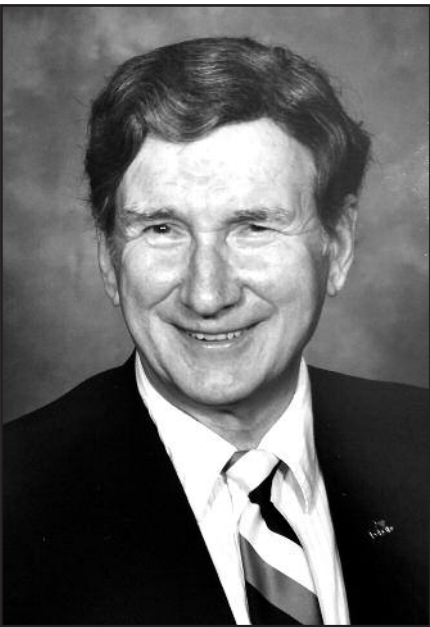
Užgeso žmogaus gyvenimas, kad prašvisty laimingesnis

ROMUALDAS KRIAUCIŪNAS

Vėlinių proga kun. Juozas Vaišnys SJ, žurnale „Laiškai lietuviams“ yra rašęs: „Nukrenta medžių lapai, kad ataugtų gražesni. Užgęsta žmogaus gyvenimas, kad prašvisty laimingesnis“. Tokios nuotaikos fone būrelis a. a. Zenono Šukio artimųjų ir bičiulių 2017 m. lapkričio mėn. 18 d. rinkosi į Švč. Mergelės Marijos Gimimo parapijos bažnyčią Čikagoje jį palydėti į amžinybę.

Velionis gimė Panevėžyje 1924 m. sausio 1 d. 1944 m. su tėvu Antanu pasitraukė į Vokietiją. Po karo kartu su būsimu Lietuvos prezidentu Valdu Adamkum baigė Eichstätt lietuvių gimnazijos pirmąją laidą, o po to studijavo. Atvykęs į Ameriką apsigyveno Čikagoje. Daugelį metų, iki išėjimo į pensiją, dirbo „Western Electric“ įmonėje. Mirė rugsėjo mėn. 18 d. savo namuose Čikagoje.

Prieš šv. Mišias buvo sukalbėtas rožinis. Šv. Mišias atnašavo parapijos klebonas kun. Jaunius Kelpšas, pamokslė ipynęs Velionio nuopelnus ir santykius su lietuvių bendruomene. Giedojo parapijos vargonininkas Ričardas Sokas, bažnyčios skliautus pripildydamas viltį skatinančių giesmių. Pasibaigus šv. Mišioms apie Velionį trumpai kalbėjo jo pusbrolio sūnus Aldas Kriaučiūnas, priminęs Šv. Raštą, kur sakoma, kad turtingas žmogus kaupia turtus amžinajam gyvenimui. Tokiu buvo Velionis, pats gyvendamas kukliai, pastoviai remdamas įvairias organizacijas bei fondus. Jo kukliame namelyje buvo aiškių žymių,

pvz., rastos maldaknygės prie lovos, kad jis turėjo artimą ryšį su Tvėrėju.

Po šv. Mišių jo palaikai buvo nuvežti į Šv. Kazimiero kapines. Kapinių koplytėlėje kun. Jaunius Kelpšas atliko atsisveikinimo apeigas ir visi sugiedojo „Marija, Marija“. Palaidotas šalia savo tėvo (blokas 10, sklypas 285, kapas 7).

Laidojimu rūpinosi Petkaus ir sūnaus laidojimo įstaiga. Jos paruoštoje kortelėje skaitėme: ”Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas. Kas tiki manim, nors ir numirtų, išliks gyvas. Ir kiekvienas, kuris gyvena ir tiki manim, nepažins mirties per amžius”.

Velionio artimieji ypač dėkoja parapijos sekretorei Audrai Zakarauskienei ir Stasei Bacevičienei, kurios Velioniui talkino ir lengvino jo žemiškojo gyvenimo užsklandą.

CHIRURGAI

PETRAS V. KISIELIUS, MD, FACS
INKSTŲ, PŪSLĖS, PROSTATOS
GYDYMAS BEI CHIRURGIJA
Center for Health
1200 S. York, Elmhurst, IL 60126
Tel. 331-221-9004

AKIŲ LIGOS

ARAS ŽLIOBA, M.D.
AKIŲ LIGOS – CHIRURGIJA
219 N. Hammes Avenue
Joliet, IL 60435
Tel. 815-741-3220

DANTŲ GYDYTOJAI

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.
DANTŲ GYDYTOJAS
Lietuviams sutvarkys dantis už prieinamą kainą
Susitarimui kalbėti angliškai arba lietuviškai
4647 W 103 St, Oak Lawn, IL
Tel. 708-422-8260

ADVOKATAI

Advokatas
GINTARAS P. ČEPĖNAS
6436 S. Pulaski Rd.,
Chicago, IL 60629
Tel. 773-582-4500
Valandos susitarus

SIŪLO DARBĄ

Ieškomas vyras invalido
priežiūrai. Reikalavimai – anglų
kalba ir vairavimo teisės.

Daugiau informacijos
tel. **630-213-2384**

SKELBIMAI
773-585-9500

ATLANTIC Express Corp.

SIUNTINIAI Į VISĄ EUROPOS SĄJUNGĄ

+ Ukraina, Baltarusija, Moldova, Rusija

Greičiausi pristatymo terminai

Kiekviena dėžė nemokamai apdrausta \$100

Siūliame automobilių gabenimą į visas pasaulio šalis, automobilių pirkimą iš visų JAV aukcionų, asmens turto perkraustymą

Siuntinių paėmimas iš namų

Asmeninės siuntos
708-907-3000

Sekite savo siuntas:
AtlanticExpressCorp.com/tracking

Centrinio ofiso adresas
8801 S. 78TH AVE, BRIDGEVIEW, IL 60455

Siuntinių Priėmimo Vietos

Atlantic Express Centrinis Ofisas
8801 S. 78th Ave. Bridgeview, IL 60455
Tel: 708-907-3000

Rūta
6551 South Cass Ave Westmont, IL 60559
Tel: 630-964-7882

Eurus Deli
22 W. 535 Butterfield Rd., Glen Ellyn, IL 60137
Tel: 630-469-4290

Biomed
360 Townline Rd. Mundelein, IL 60060
Tel: 847-566-6676

Royal Petal
188 E. Wend St. Lemont, IL 60439
Tel: 630-257-0339

Excel Insurance
5150 W. Belmont Ave #4, Chicago, IL 60641
Tel: 773-777-4700

Real Exteriors
3740 N. 25th Ave. Suite D Schiller Park, IL 60176
Tel: 847-671-1155

Lithuanian Plaza
9921 S. Roberts Rd., Palos Hills, IL 60465
Tel: 708-599-9866

Galos Caves
6501 W. Irving Park Rd. Chicago, IL 60634
Tel: 773-283-7701

Kunigaikščių Užėja
6312 S. Harlem Ave, Summit, IL 60501
Tel: 708-594-5622

Biomed 2
4548 N. Harlem Ave. Harwood Heights, IL 60706
Tel: 773-556-2430

Kalyra
338 S. Rohlwing Rd. Palatine, IL 60074
Tel: 847-776-7766

Continental USA
2207 W Chicago Ave, Chicago, IL 60622
Tel: 773-489-9770

Ina Stankevičienė
Adresas: 2711 W. 71st Street Chicago, IL 60629
Tel: 773-476-9999

Šiuo metu jau surinkinėjame siuntas Kalėdoms!

PAS MUS IR APLINK MUS

■ **Sausio 6 d., šeštadienį, 4 val. p. p. Švč.** Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo bažnyčioje (2745 W. 44th St., Chicago, IL 60632) kardinolas Blasé Cupich pašventins dvi neseniai nutapytas koplytėles ir dalins maistą vargšams klebonijos rūsyje naujai įrengtuose „Gailėstingumo namuose“ („Casa Misericordia“).

■ **Sausio 7 d., sekmadienį, 10 val. r. Švč.** Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo bažnyčioje švėsime Trijų Karalių šventę. Iš tolimų rytų atvykę trys karaliai dalyvaus šv. Mišiose ir pasidalins su visais savo išmintingais žodžiais apie kūdikėlį Jėzų. Eucharistijos šventimą at-

našaus kunigas Gediminas Keršys. Maloniai kviečiame visus dalyvauti.

■ **Sausio 13 d. minėsime dvidešimt** septintąsias tragiškų, tačiau mūsų Laisvę subrandinusių ir mūsų Tautą sutvirtinusių įvykių, metines. Siekiant kartu su Lietuva pagerbti Tėvynės laisvės gynėjų atminimą, Lietuvos šaulių sąjunga išseivijoje, Čikagos lietuvių bėgimo klubas ir Čikagos skautų vietininkija sausio 14 d. organizuoja 9 km bėgimą/ėjimą, kuris vyks prie 31-osios gatvės paplūdimio Čikagoje. Dalyviai renkasi 12:30 val. p. p., bėgimo pradžia – 1 val. p. p. Po to vaišinsimės karšta arbata, kava ir šauliška koše.

Uždekime žvakutes

Tarptautinė komisija nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti kviečia užsienio lietuvių organizacijas, lituanistines mokyklas, kitas lietuviškas įstaigas bei visus geros valios žmones paminėti prieš dvidešimt septynerius metus pasiektą pilietinę pergalę prieš agresorių ir prisijungti prie **pilietinės iniciatyvos „Atmintis gyva, nes liudija“**.

Esate nuoširdžiai kviečiami 2018 metų sausio 12 d., kad ir kur šiuo metu begyventumėte, languose uždegti vienybės ir atminimo žvakutes. Jei šiuo metu prisijungti prie akcijos negalite, kviečiame žvakę uždegti bet kuriuo Jūsų organizacijai, mokyklai patogiu metu sausio 13 arba 14 dienomis.

Iniciatyvos simbolis: žvakė, kuri simbolizuoja gyvybę, šviesą, teisingumą, atmintį ir vienybę.

Vieta: mokyklos, švietimo įstaigos, institucijos, organizacijos, namai.

Data: 2018 m. sausio 12 diena (penktadienis) (arba sausio 13, 14 d., jei šios dienos organizacijai priimtinesnės).

Pilietinės iniciatyvos laikas 2018. 01. 12 d.: 8.00–8.10 val. (jei šis laikas nepatogus, galima akciją organizuoti kitu metu)

Pasiūlymas organizuoti iniciatyvą: ties kiekvienu lango viduriu pastatoma po žvakę. Žvakės turi būti kelių centimetrų aukščio, kad lango rėmas neužstotų jų liepsnos. 8.00 val. (jei pasirenkamas šis laikas) dešimčiai minučių užgesinama šviesa ir uždegamos žvakės.

Ketinančius prisijungti prie pilietinės iniciatyvos „Atmintis gyva, nes liudija“ prašome užpildyti elektroninę registracijos formą, sekant šia nuoroda: <https://goo.gl/forms/bJkUOB6iwWI9sEEi1>. Užpildžius registracijos formą, paspaudus SUBMIT, pamatysite užrašą, rodantį, jog registracija yra sėkminga.

Po renginio organizatoriai prašo el. paštu istorinekomisija@gmail.com atsiųsti 1–2 (ne daugiau ir tik geros kokybės) nuotraukas.

Iškilus klausimams, išsamesnę informaciją organizatoriai mielai suteiks telefonu +370 706 63818, +370 706 63804 arba el. paštu: ingrida.vilkiene@lr.lt, komisija@lr.lt.

Akcijos organizatorius: Tarptautinė komisija nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti.

Namams pirkti paskolos
duodamos mažais mėnesiniais įmokėjimais ir prieinamais nuomimais.
Kreipkitės į
Mutual Federal Bank,
2212 West Cermak Road.
Tel. (773) 847-7747

Advokatas
VYTENIS LIETUVNINKAS
4536 W. 63 Street
Chicago, IL 60629
(Skersai gatvės nuo „Draugo“)
Tel. 773-284-0100
info@1honestlawyer.com

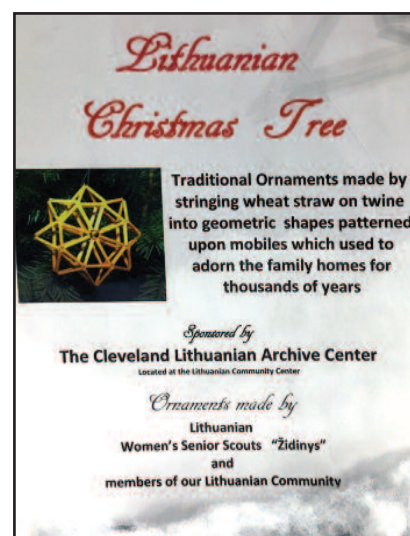
Clevelande puikavosi lietuviška eglutė

Clevelando Tarptautiniame oro uoste „Cleveland Hopkins International Airport“ per Kalėdų sezoną kaip karalaitė pagrindinėje salėje stovėjo šiaudinukais pasipuošusi eglutė. Iš tikrų šiaudų padaryti šiaudinukai atkreipė tūkstančių praeivių dėmesį ir priminė, kad yra šalis LIETUVA. Šiaudinukus pagamino vyr. skautės-židinietės, talkinant Andriui Dundurui, Virginijai Rubinski ir Rūtai Degutienei.

Prie eglutės (iš k.): LR garbės generalinė konsulė Ingrida Bublienė, Clevelando lietuvių namų vadybininkė Rūta Degutienė, Algis ir Amanda Mulioliai.

Rob Dunn nuotr.

Grožėjosi D. Sabonio žaidimu

Gražus D. Sabonio metimas į krepšį, kurį stebi komandos draugas Lance Stephenson (#1), o lietuvių bando sulaikyti „Pistons“ žaidėjai Tobias Harris (#34), Eric Moreland (#24), Stanley Johnson (#7), Reggie Bullock (#25) ir Ish Smith (#14).

John Grigaičio nuotr.

Naujųjų metų išvakarėse, gruodžio 26 d., krepšinio sirgaliai naujoje Detroito sporto salėje „Little Caesars Arena“ stebėjo įdomias rungtynes tarp Detroito „Pistons“ ir Indianos „Pacers“ komandų, pasibaigusias šeimininkų pergale 107:83. Nepaisant Indianos komandos nesėkmės, įdomu buvo stebėti Domantą Saboną (#11), kuris per 17 minučių pelnė 10 taškų.

LR garbės konsulo Detroito Algio Zaparacko info